

- I. PROLOOG
- II. MASTERPLANVISIE
- III. CONCEPT
- IV. SMAKHAL
- V. COLLECTIEHUIS
- VI. RELATIE MET DE FLORALIËNHAL
- VII. INTEGRALE DUURZAAMHEID
- VIII. VRIJHEIDSGRADEN
- IX. ASPIRATIES
- X. TEAMSAMENSTELLING
- XI. PLAN VAN AANPAK
- XII. BUDGETBEHEER
- XIII. HONORARIA

I. proloog

Voor we overgaan tot de presentatie van ons ontwerpvoorstel delen we hier enkele inzichten die gaandeweg ontstaan zijn tijdens het werken aan deze boeiende maar complexe opgave. We delen ook suggesties, over hoe we een vervolgtraject willen aanvatten en welke aspecten we daarin willen betrekken. Het is een parallel spoor dat in de studieopdracht die volgt het ontwerp verder kan gaan voeden en vice versa.

Yes is more!?

Er spreekt een enorm geloof in de kracht van architectuur uit deze opgave. Het ambitieniveau en de vlucht vooruit zijn noemenswaardig, want eerder zeldzaam in deze tijden. Dat is verfrissend en het motiveert ons ook als ontwerpers. Tegelijk voelde het initieel alsof we terug in de nineties of de nillies beland waren: Geloven we vandaag nog in het 'Bilbao-effect' en 'Yes is more!'?

Een tweede lezing van de opdracht schept klaarheid. Deze architectuurwedstrijd is immers vooral bedacht als een instrument om het project te lanceren, groots en met overtuiging. We verbeelden de toekomst van het S.M.A.K. om anderen ervan te overtuigen. We geven het project een gezicht zodat we er ons samen achter kunnen scharen. Dat is niet nieuw, architectuur heeft dat potentieel. We kijken er dan ook naar uit om samen het project over de streep te trekken en de nodige middelen binnen te halen, zodat de collectie het huis krijgt dat ze verdient en Gent terug aan het voorfront van de actuele kunstscene komt te staan.

Maar is het echt realistisch om in deze tijden 80 miljoen in één keer te verzamelen voor twee afzonderlijke gebouwen nog zonder het depot? Moeten we niet ook nadenken over termijnen en een slimme fasering. We zouden onszelf en ons beroep niet serieus nemen als we niet ook dit soort vragen zouden stellen. Kritisch doch constructief, wat wil je meer van een architect?

Eyes on the price

Een museaal project van een ongeziene schaal en ambitie op een prachtige locatie. Welke ontwerper wil daar nu niet zijn tanden inzetten. Dat doen we ook - zoals u bij het bladeren reeds ontdekt hebt. Maar vooraleer we er in duiken willen we nog enkele zaken delen met het oog op wat volgt. Want ook al zullen de renders misschien anders doen vermoeden, we hebben nog een hele weg te gaan vooraleer we aan bouwen kunnen denken. Wat volgt is geen architectuuropdracht, maar een studieopdracht. Het lijkt dus relevant om naast een ontwerp ook een duidelijke visie te uiten op de strategie die we willen hanteren om die studie aan te vatten.

We geloven in de sterkte van ons team, kracht van ons ontwerp en de kwaliteit van onze visie, maar we zijn er niettemin van overtuigd dat een juiste aanpak van de volgende fase cruciaal zal zijn voor de slaagkansen van het project. Vandaar dat we hier reeds enkele inzichten willen delen.

Our two cents

In realiteit zijn het er geen twee maar vijf geworden. Vijf thema's die we onder de aandacht willen brengen alvorens ons architecturaal ontwerp voor te stellen; Het zijn kansen om het draagvlak te vergroten en zowel het resultaat als het proces te verrijken. We vatten ze hieronder al eens samen:

'Time is on our side'

Wanneer we een verhaal schrijven starten we niet met het laatste hoofdstuk. De weg er naar toe is net zo belangrijk en bepalend voor het succes. Wanneer we nadenken over een fasering liggen er kansen en uitdagingen die we moeten verkennen.

'Community affair'

We geloven dat het zinvol is na te denken over het transformatietraject als een artistiek project met een socio-culturele agenda. Zo kan enerzijds het draagvlak vergoot worden en anderzijds de

artistieke dimensie van de transitie gecultiveerd worden. Het museum van de toekomst is een community affair.

'As found'

Er is nood aan ontwerpend onderzoek dat verder gaat dan een bouwtechnische toetsing aan de opgegeven eisen. Welke rol kan het casinogebouw wél nog opnemen op korte of (middel)lange termijn? Welke rol kan het opnemen in het transformatietraject en het artistieke programma in de tussenfase? Mag het wat meer Palais de Tokyo zijn en wat minder Guggenheim? Of toch op zijn minst voor even?

'Klimaat denken'

Een Ashrae AA binnenklimaat, zoals gevraagd wordt, heeft een energievraag die zes keer zo hoog is als deze van een klasse B, die voldoet voor de meerderheid van de kunstwerken. Dat kunnen we niet maken, hierover moeten we durven nadenken.

'Ecologie en landschap'

Het museum is niet alleen 'te gast in het park', maar is bovendien onlosmakelijk verbonden met de buitenomgeving in bredere zin: klimaatverandering, afnemende biodiversiteit, waterbeheer en het sociaal weefsel. Het artistiek programma van het SMAK én de architectuur kunnen niet anders dan deze verbindingen reflecteren.

Deze vijf thema's worden verder uitgediept verderop in deze bundel, onder VIII. 'Aspiraties', en meegenomen in het plan van aanpak in hoofdstuk IX. Maar we houden jullie niet langer in spanning: met enthousiasme stellen we eerst ons ontwerp voor het nieuwe SMAK aan jullie voor. We beginnen met onze visie op het masterplan en duiken vervolgens in het architectuur concept en onze visie op integrale duurzaamheid.

Veel leesplezier.

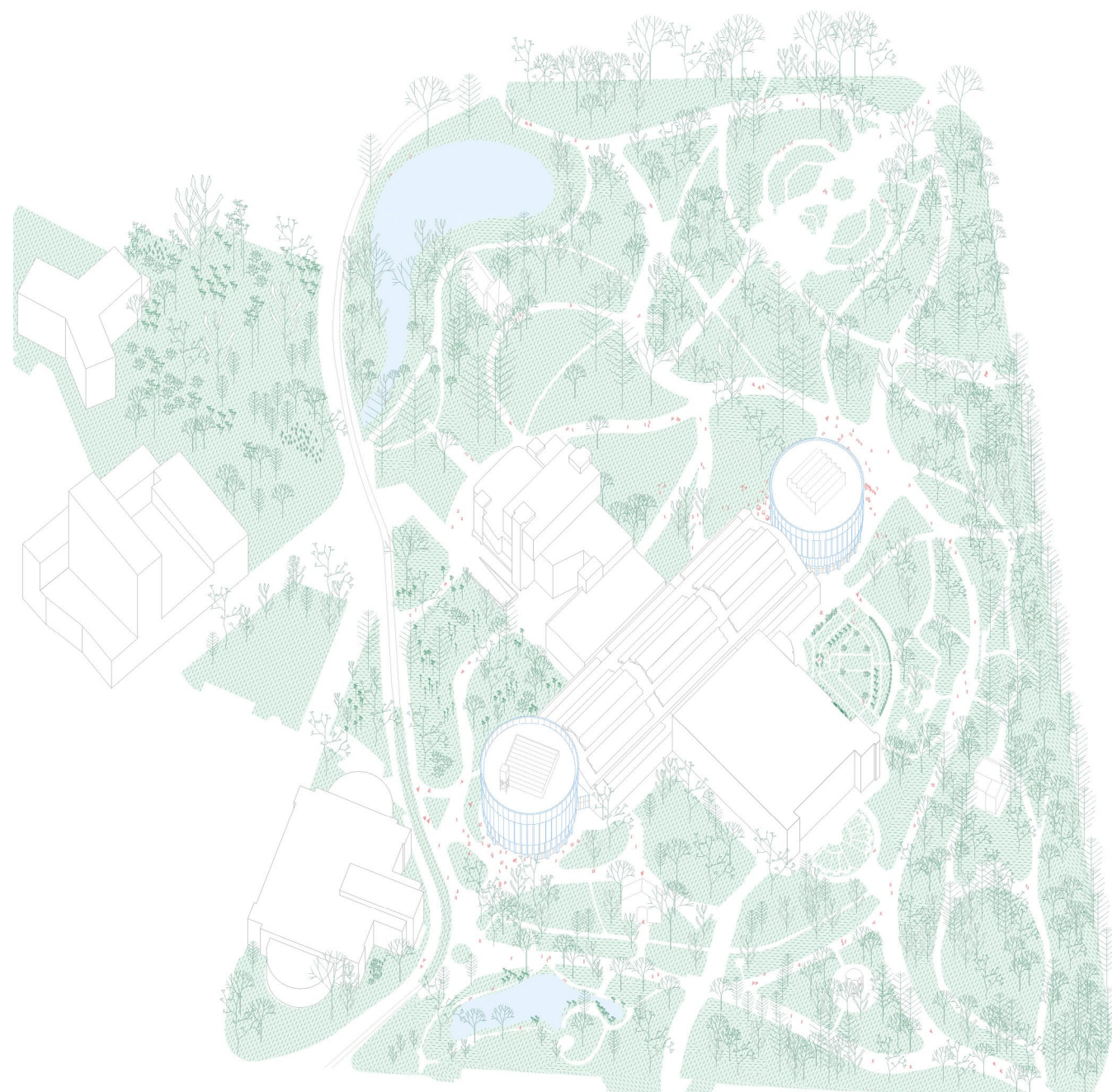
team FELT - Monadnock - aNNo

aNNo

II. masterplanvisie

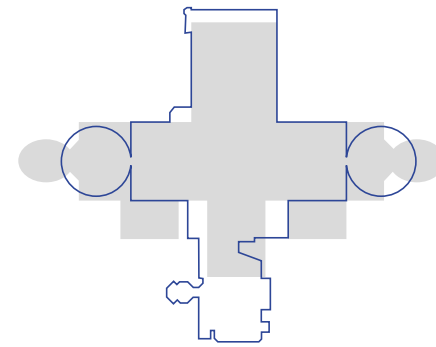
In dit overzichtsbeeld tonen we in drie dimensies hoe de nieuwe gebouwen positie kiezen in het park. De tekst geeft duiding bij de achterliggende visie en illustreert samen met de schema's stap voor stap de verschillende intenties die geleid hebben tot dit alternatieve voorstel.

TE GAST IN HET PARK

Gent is niet ruim bedeed wat groen betreft, het citadelpark is dan ook uitzonderlijk in schaal en betekenis. Het is het grootste en mooiste park in de binnenstad, we moeten het dus koesteren.

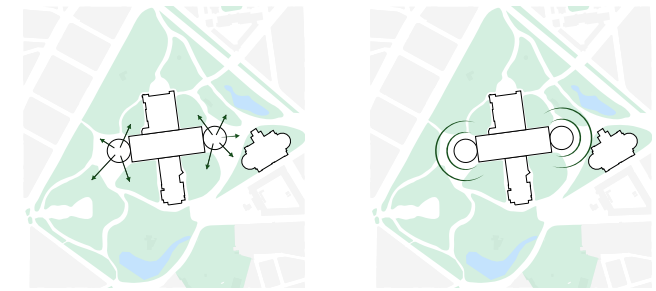
Met ons voorstel willen we het dan ook maximaal vrijwaren. Dat doen we door het zware programma onder te brengen in de meest compacte vorm die er is, de cirkel. Zo laten we niet alleen meer ruimte voor het groen, we verhouden ons ook anders tot dat groen. We creëren gebouwen als paviljoenen in het park: Alzijdige volumes die letterlijk afstand nemen van het groen, om het nadien figuurlijk terug naar binnen te trekken (a).

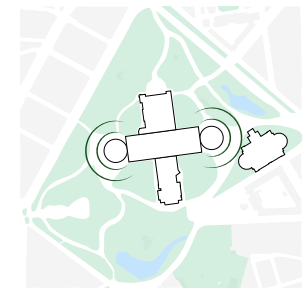
Het idee van de ronde paviljoenen verwijst bovendien naar het verleden. Het grondplan waarbij twee ronde volumes tegen de Floraliënhal geplaatst worden grijpt immers terug naar de blueprint van de wereldtentoonstelling uit 1913. Daardoor laat de volumetrie zich ook makkelijker inpassen in de park layout, die ooit rond de twee ovale paviljoenen ontworpen werd. De nieuwe gebouwen volgen zo opnieuw de groenstructuur en schikken zich naar de laren in het park, alsof ze zich laat leiden door het landschap. (b)

We wijken dus enigszins af van de opgegeven footprint maar nemen vooral ook afstand van de geometrie die in de schetsen gesuggereerd wordt (c). Geen strenge rechthoekige prisma's met monumentale fronten en imposante hoekribben van 25m hoog. (d) Nee, we kiezen voluit voor een glooiende gevel en een zachter volume. Een vormgeving die wijkt en daarbij nieuwe looplijnen en perspectieven doet ontstaan in plaats van ze te blokkeren (e). Een concept dat nieuwe relaties blootlegt in plaats van ze te verbergen.

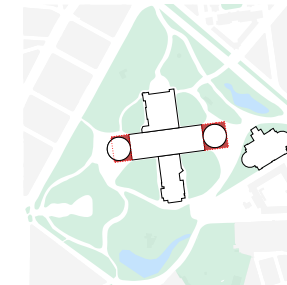
We behouden de kruisvorm (f) maar maken de hoeken van de floraliënhal vrij waardoor ze verzelfstandigd wordt, en zichtbaar wordt (g). We openen de hoektuinen en verbinden ze meer met de rest van het park door de verbeterde flow langsheen de wegbuigende gevels (h). En, niet onbelangrijk, we verbeteren de burenrrelaties(i/j).

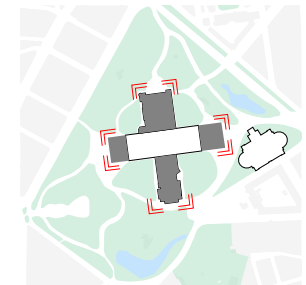
a.

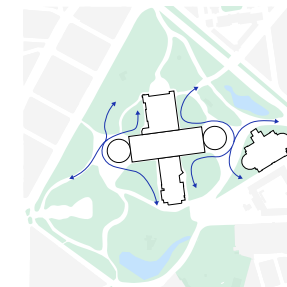
b.

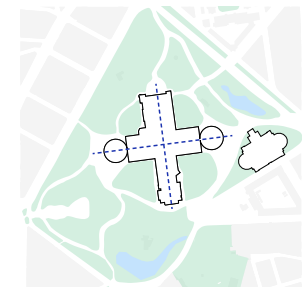
c.

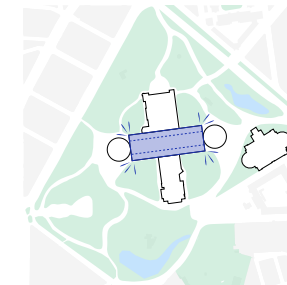
d.

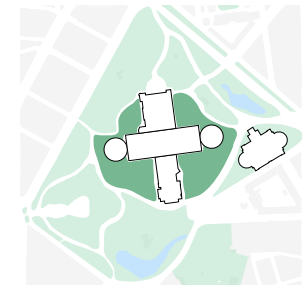
e.

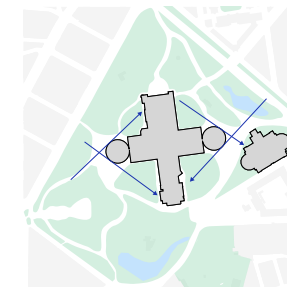
f.

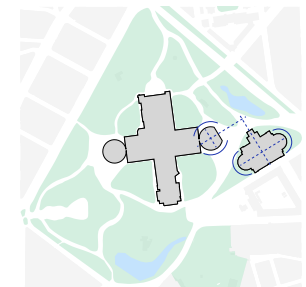
g.

h.

i.

j.

EEN GOEDE BUUR

De intenties van de masterplanvisie voor het Citadelpark zijn slim. Door de participatieve aanpak van het ontwerpsteam en de stad lijken ze bovendien ook breed gedragen, en dat ondanks de verregaande ambitie. Om het geheel waar te maken zal elke speler zijn steentje moeten bijdragen. Ook wij onderschrijven de intenties van het masterplan. Ons voorstel tracht daarom meer te doen dan zich louter te schikken naar het plan. Als een goede teamspeler willen we de intenties kracht bij zetten en een concept neerzetten dat het geheel nog beter weet te dienen.

Naast een meer respectvolle omgang met de groenstructuren willen we vooral ook oog hebben voor de rol en de betekenis van de andere gebouwen in de cluster. We streven naar een goed nabuurschap en laten ons hiervoor inspireren door de geschiedenis.

De Floraliënhal herwarderen

De Floraliënhal is vandaag grotendeels aan het zicht onttrokken. Door de jaren heen is er aan alle zijden tegenaan gebouwd en is ze zo haar leesbaarheid als centrale figuur verloren. Het masterplan zal de flanken van de hal terug vrij maken. Maar met ons concept gaan we nog een stapje verder. Ook op de kopse zijden kan ze zich nu openen naar de omgeving.

We zeiden het al, door het cirkelvormige plan van de musea wordt de Floraliënhal ook beter zichtbaar. Het draagt bij aan haar autonome identiteit als centrum van de site en creëert mogelijkheden voor een nog betere verbinding met het park. We voorzien daarom nieuwe toegangen op de kop in lijn met de zijbeuken van de hal. Zo worden aan weerszijden de gaanderijen verlengd tot in het park.

Het MSK de hand reiken

Het MSK stond er al in 1913 toen men ter gelegenheid van de wereldtentoonstelling het citadelpark hertekend heeft. De grandioze Floraliënhal heeft de relatie van het museum tot het park grondig veranderd. Van een museum in het park is het gedegradeerd tot museum in de rand, schijnbaar weggeduwd door de hal.

Het verdwijnen van de rijweg en de asfaltvlakte voor haar deur zal het museum opnieuw meer aansluiting doen vinden met het park. Door bovendien met het nieuwe volume te kijken, en de afstand tussen beide gebouwen te vergroten, ontstaat niet alleen meer ruimte voor groen, ook de zichtbaarheid van het MSK vanuit het centrum van het park verbetert sterk.

De architecturale relatie tussen SMAK en MSK kan beter - vandaag is het immers eerder een confrontatie. De

statige voorgevel van het voormalige casinogebouw is ontworpen als een monumentale kop voor de Floraliënhal maar schijnt hierdoor blind te zijn voor de stille aanwezigheid van het - nota bene historisch waardevollere - MSK, dat het compleet overstemt.

Met de nieuwe architectuur gaan we de dialoog wel aan. Het plan en de ingang zoeken de oriëntatie op van het MSK en verbinden zo op subtiële wijze de assenstelsels van beide gebouwen in het cirkelvormige plan (j). De afgeronde gevels grijpen in eerste instantie natuurlijk terug naar de paviljoen typologie van de historische kopgebouwen. Maar de glooiende vorm zoekt ook aansluiting bij het MSK dat in zijn huidige vorm sterk getypeerd wordt door de halve rotondes die het zicht vanop de ringweg domineren.

Het nieuwe ICC tonen aan de stad

Met het nieuwe masterplan zullen de depotgebouwen verdwijnen en plaats maken voor meer groen in de oksel van het kruisvormig geheel. Hiermee ontstaat de kans om ook het ICC een duidelijker adres te geven in het park. Waar het zich nu schijnbaar louter naar de N60 richt zal met de nieuwe ingang op de zijkant ook de laterale relatie aan belang winnen.

Door de footprint van de Smakhal te beperken en de hoek van de aangegeven bouwzone te vrijwaren ontstaat een nieuwe zichtlijn (i). Deze maakt het ICC en zijn hoogte accent duidelijk zichtbaar vanaf de ringweg, waardoor ook de nieuwe toegang in het perspectief gebracht wordt.

Iedereen welkom

De projectdefinitie maakt er reeds gewag van. Dit project biedt de kans om de samenwerking met de naburige musea te verstevigen: Kan de Smakhal het hart worden van de tentoonstellingswijk. Een gezamenlijk project in het hart van de Gentse variant van het Berlijnse Museumsinsel of het Museumquartier in Wenen.

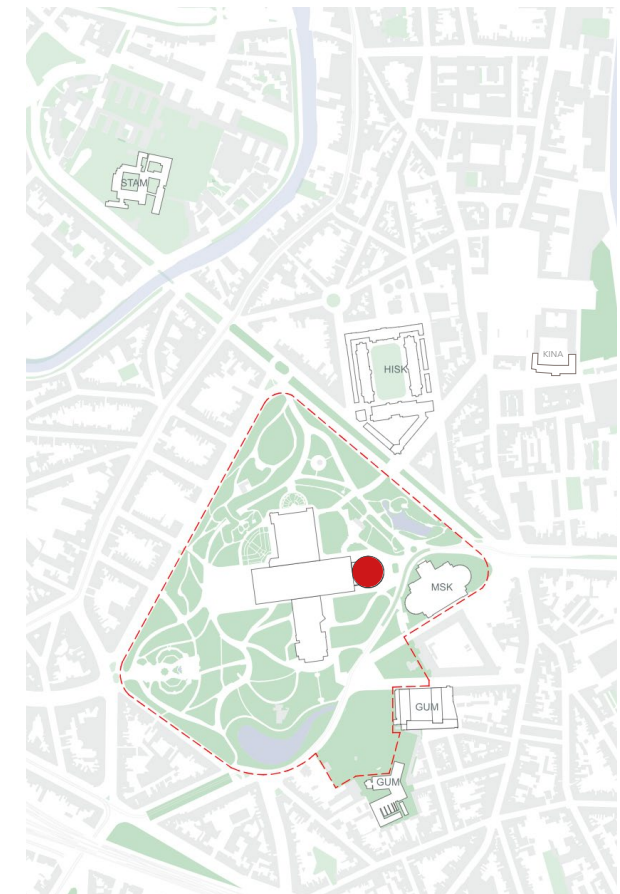
Het concept sluit dit alvast niet uit, integendeel: We kiezen voor een laagdrempelig gebouw dat zich openstelt naar haar omgeving. Het vrije plan en de flexibele inrichting laten nog veel open. Hierover meer in het volgende deel van de bundel, waar we inzoomen op het museum zelf en de twee nieuwe gebouwen die we voor het SMAK ontworpen.

Azalea hal. 1913.

feestpaleis in het park. Expo 1913.

tentoonstellingswijk

III. concept

We starten bewust met een doorsnede van de begane grond op site niveau. Als inplantingsplan illustreert het nogmaals de krachtlijnen uit onze masterplanvisie. Maar de axometrie toont in zijn details ook hoe deze visie zich verderzet in het concept voor de architectuur.

In wat volgt focussen we op het project als geheel: het dubbele museum. We belichten enkele overkoepelende aspecten inzake architectuur. Enerzijds met betrekking tot de werking, zowel in functie van publiek als logistiek, en anderzijds in zake integrale duurzaamheid. In de hoofdstukken nadien belichten we beide gebouwen afzonderlijk alvorens dieper in te gaan op meer technische aspecten zoals de stabiliteit en klimatisatie.

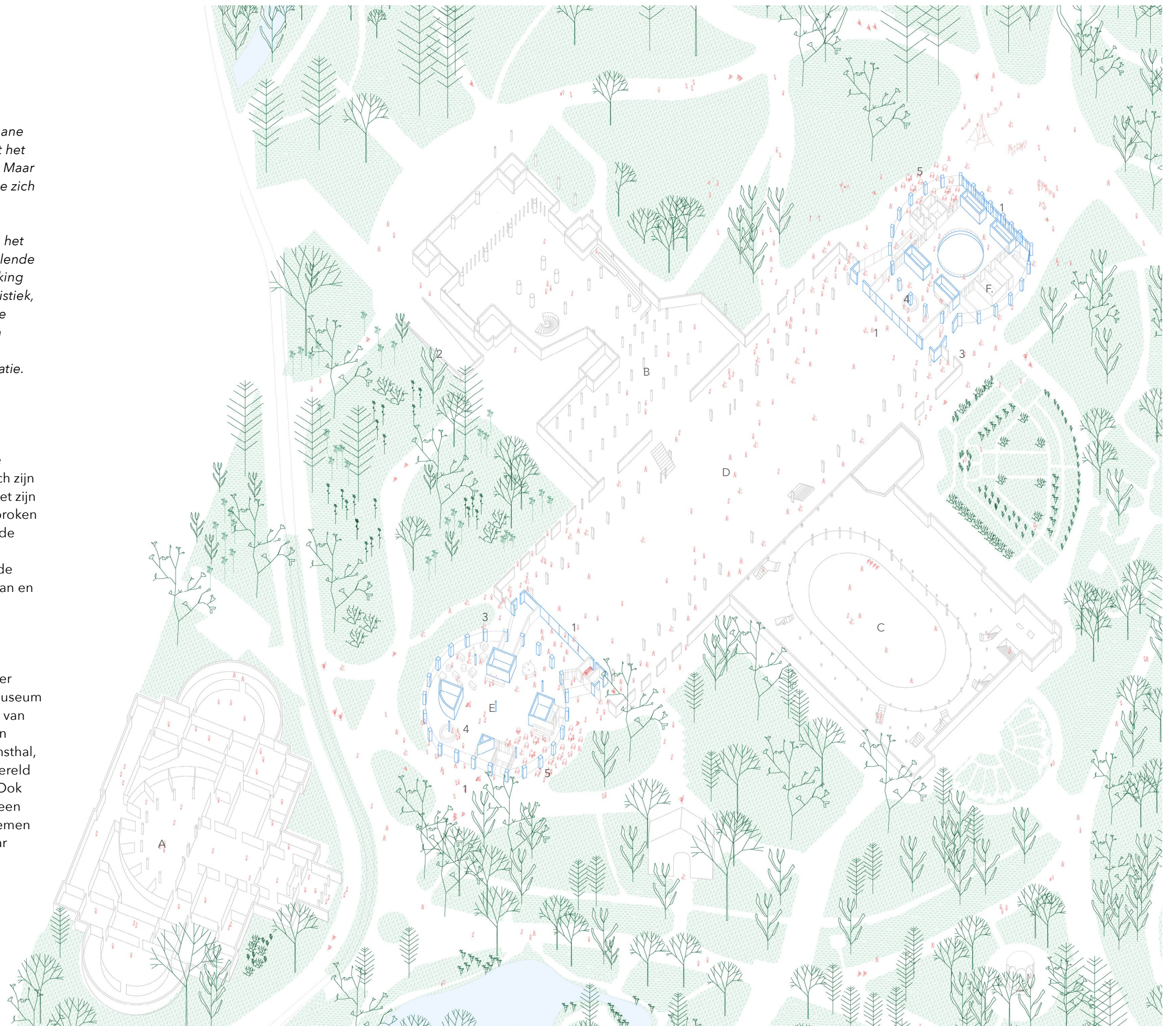
LE MUSÉE ET SON DOUBLE

U zag het al, de uiterlijke verschijningen van beide musea zijn op het eerste zicht erg gelijkaardig. Toch zijn het geen tweelingen, ze lijken dan wel op elkaar het zijn twee verschillende individuen met elk een uitgesproken karakter. Als twee zussen, die weliswaar uit hetzelfde gezin komen maar niettemin erg verschillend zijn. Complementaire zielen die uit hun hechte relatie de kracht putten om onafhankelijk in de wereld te staan en ongeremd hun eigen potentieel na te streven.

We volgen de projectdefinitie in haar dialectische houding ten aanzien van het museum als instituut, waarbij twee uitgesproken visies letterlijk tegenover elkaar geplaatst worden. Enerzijds een introvert museum dat zijn kracht put uit de eigenheid en de kwaliteit van de collectie - als ware het een mausoleum voor Jan Hoet, zoals Sjarel Ex opmerkte. Anderzijds een kunsthall, die als een open huis de relatie aangaat met de wereld rondom en zijn blik daarbij op de toekomst richt. Ook al achten we het mogelijk dat deze tweedeling in een volgende fase genuanceerder wordt, voorlopig nemen we ze ter harte en onderzoeken we ongeremd haar onderscheidend potentieel.

LEGENDE

A. MSK	1. publieke toegang
B. ICC	2. ondergrondse logistieke toegang
C. Kuipke	3. bovengrondse logistieke toegang
D. Floraliënhal	4. inkomhal
E. S.M.A.K. hal	5. cafe
F. Collectiehuis	

GEVELS, COMPOSITIE EN SCHAAL

Want het is een heerlijk scherpe tweedeling, die ons als ontwerpers op een fijne manier uitdaagt om na te denken over de identiteit en de beeldwaarde van een gebaar in twee bewegingen. De keuze om beide te vatten in dezelfde grondvorm volgt uit onze masterplanvisie en wordt gemaakt op schaal van de site. Het concept voor de gevels daarentegen maakt een omgekeerde beweging. Het vertrekt van de kleinste schaal, die van de gebruikers. We tekenen een compositie die via een aantal elegante stappen het grote volume verbindt met de schaal van de mensen die erin en er rond zullen bewegen.

Tot zover de gelijkenis. De materialisatie en de manier waarop de gebouwen communiceren met hun omgeving verschilt grondig, daarover later meer.

IN DIENST VAN DE KUNST

Phillipe Van Cauteren beschrijft de museumruimte als een hulpmiddel om de toeschouwer te helpen in het ontdekken van kunst. Hij plaats daarmee terecht de kunst centraal, waarbij architectuur het middel wordt om haar te kunnen presenteren aan het publiek. Net zoals een schouwburg toe laat een theatervoorstelling te tonen, zo moet museum faciliteren in het tonen van kunst. In die zin is een tentoonstelling eigenlijk ook een productie, waarbij artistieke intenties waargemaakt worden dankzij de productietechnische en scenografische capaciteiten van de architectuur. Simpel gesteld; het gebouw moet zowel de praktische en logistieke noden dienen als de bezoekerservaring en de artistieke beleving faciliteren. En daarbij, niet te vergeten, de kunst steeds centraal plaatsen.

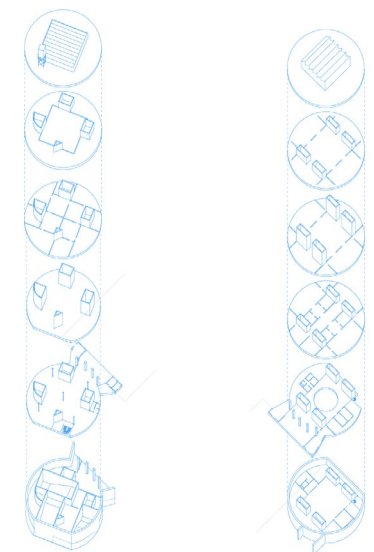
De vergelijking met schouwburgarchitectuur gaat uiteraard maar zo ver, want het ensceneren bij museumarchitectuur werkt uiteraard anders: de bezoeker is weliswaar ook toeschouwer - maar dan wel één die beweegt. De interactie is dus niet statisch maar net heel dynamisch. De strenge tweedeling tussen back- en frontstage vervalst daarbij. Wat het niet eenvoudiger maakt om een productionele of logistieke ketting te paren aan mensgerichte of scenografische intenties met het oog op de bezoekerservaring en de artistieke beleving. Nochtans is ook die bezoeker er gebaat bij dat er een kwalitatieve machinerie schuilgaat in het gebouw, en dat er dus goede tentoonstellingen kunnen gemaakt worden. Een slimme en compromisloze integratie van de logistieke ketting, is dan ook onontbeerlijk voor elk museum, maar zeker voor een museum dat internationale ambities koestert en topstukken naar Gent wil halen.

Daarnaast streven we als scenografen uiteraard ook steeds naar een rijke artistieke beleving en een aangenaam en ruimtelijk boeiende museumbezoek. Een goede routing en een logische functionele organisatie zijn dus essentieel om een gebouw in dienst van de kunst en de kunstbeleving te ontwerpen. We geloven dat een helder planstructuur en een intuïtieve leesbaarheid van de architectuur daarbij onontbeerlijk zijn. Maar ook de eigenlijke vormgeving van de architectuur kan houvast bieden en bijdragen aan een makkelijke oriëntatie, zowel binnen als buiten het gebouw. Hoe deze intenties sturende zijn geweest voor het concept ontdekt u verderop, wanneer we verder inzoomen op de architectuur.

SLIMME RUÏNES

Los van vorm, beeld of zelfs programma streven we steeds naar een rationeel plan. Een slimme structurele logica en een helder technisch concept vormen daarbij de basis. Het doel is niet de planesthetiek of de eenvoud as such. De drijfveer is integrale duurzaamheid. We staan voor een architectuur die niet bepaald wordt door de waan van de dag en net daardoor plaats laat voor de waan van al de dagen die nog komen. Want dit nieuwe museum wil lang mee kunnen. Het wil mogelijkheden bieden om veel verschillende zienswijzen te accommoderen en veranderende tijden te doorstaan. Door zich terughoudend op te stellen en ruimte te bieden, waardoor het voor lange tijd staande kan blijven.

We tekenen gebouwen die mee kunnen evolueren met de visie van hun beheerders en gebruikers. Als slimme ruïnes met dikke muren en kolommen die moeiteloos verschillende generaties overleven. Ook al zijn beide gebouwen en beide planfiguren verschillend, deze ambitie is deel van wat hen bindt.

IV. SMAKHAL

EEN CIRKEL MET VIER KERNEN

Het plan ontwikkelt zich rond 4 kernen. Die dienen zowel de verticale circulatie als de constructieve logica, en uiteraard bevatten ze ook technische kokers. Elke kern krijgt een eigen identiteit en vormt zo een herkenbaar adres op elk niveau. In functie van integrale toegankelijkheid en flexibiliteit bevatten ze allemaal minstens één lift en een trap. Niettemin zijn ze erg verschillend en komen ze elk met een uniek troef. We overlopen ze kort:

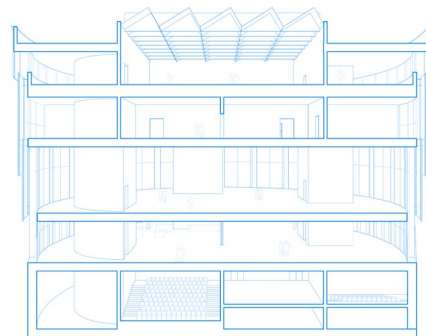
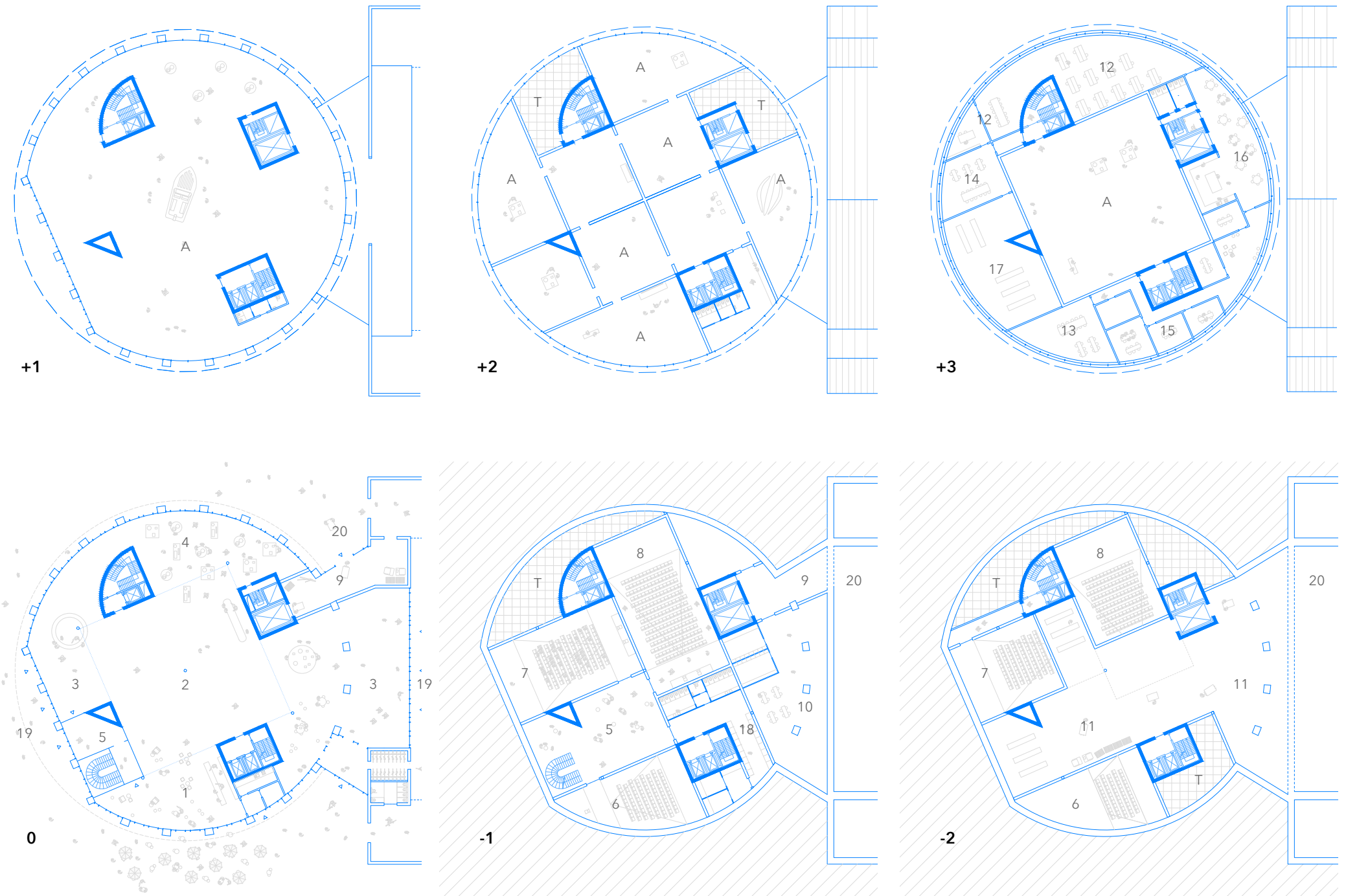
Er is een logistieke kern, met een grote goederenlift en een personeelstrap. Die begint aan de balie en de bookshop en eindigt in het midden van de kantoorruimtes. De goederenlift, is een doorsteekmodel. Op de begane grond geeft hij uit op de in & out aan de floralienhal. Op de ondergrondse verdiepingen mondt de lift uit in het logistieke hart, waar zich het productieatelier en de grote sluisopslag bevindt.

We voorzien twee publieke kernen. Zodat bij gelijktijdige events bezoekersstromen reeds vanaf de inkom op kunnen splitsen. Zo vermijden we niet alleen conflicten met toegangscontrole, we installeren ook een duidelijke gescheiden routing.

De kernen zijn echter verschillend van aard. De grootste, zouden we de 'trage' kern kunnen noemen. Hij bevat naast een lift ook een genereuze trap. Een elegant architecturaal element dat zich binnen de afgeronde vorm omhoog wikkelt naar het licht. Een scenografische wandeling die bijdraagt aan de beleving.

Aan de andere zijde van het plan bevindt zich de snelle kern. Hij bevat naast een ruime trap ook twee liften die vlot alle etages linken. Hij verbindt ook de inkomhal met het sanitair en de lockers in de kelder. Op de bovenste etages geeft hij uit op het vergaderkwartier, zodat dat ook extern gebruikt kan worden.

De vierde kern, is geen circulatiekern. Het is een structurele kolom die naast een technische functie ook van tel is als een visueel referentiepunt dat terugkomt op elke etage. Op de begane grond vormt het de hoek van het inkom sas, waarmee het ook de monumentale keldertrap verankert in het plan.

LEGENDE

1	cultuurcafé	11	sluisopslag	T	technieken
2	polyvalente activiteitenruimte	12	HQ kantoren	A	expo
3	infopunt + tickets	13	kantoor Huis van de Cinema		
4	bookshop	14	kunstenaarsruimte		
5	foyer Huis van de Cinema	15	HQ vergaderzalen		
6	zaal 80p	16	lunchruimte		
7	zaal 120p - auditorium	17	berging		
8	zaal 200p	18	vestiaire + lockers		
9	controleunit in - uit	19	inkom publiek		
10	productieatelier	20	inkom logistiek		

SMAKhal: exporuimte op nivo +1

SMAKhal: zicht op de foyer en doorzicht naar Floraliënhal

EEN LAAGDREMPELIG ONTHAAL

Onze intensie met de begane grond van SMAKhal is om deel te worden van de publieke ruimte rondom. Door de open structuur en de beglaasde gevel wordt de grens naar buiten vervaagd. Zo creëren we een laagdrempelig onthaal dat zich aan alle zijden toont en relaties aangaat met de omgeving.

Het plan is opgevat als een open ruimte waarin enkel de kernen voor obstructie zorgen. Het centrale vierkant kan vrij geprogrammeerd worden of mee ingenomen worden door de functies rondom. De balie krijgt een plek tegen de personeelskoker, in de zichtlijn vanaf de inkom. De bookshop bevindt zich er vlak naast, in het kwadrant langs het bosje. Aan de andere zijde voorzien we het café. Daar kan het makkelijk linken met zowel de inkom als de lobby in de kelder. Die is vanaf het sas afzonderlijk bereikbaar met een grote trap in een vide en biedt zowel toegang naar het sanitair en de lockers als de cinema zalen.

Het plan biedt de nodige flexibiliteit om functies te wisselen van kant of om zones meer of minder af te sluiten – dit valt te bespreken. De kracht van het schema schuilt immers niet in de programmatie maar in de leesbaarheid van de architectuur en de eenduidige relaties die ze aangaat met de publieke ruimte rondom, het park en de floraliënhal.

TENTOONSTELLINGSCONCEPT

Het streven naar flexibiliteit is ook bepalend geweest voor het tentoonstellingsconcept. Als gevolg van de heldere structuur en de grote overspanningen is er immers nog veel vrijheid voor de inrichting van het plan. Het huidige voorstel tracht daarom vooral verschillende tentoonstellingscondities aan te bieden, als een staalkaart van mogelijkheden. Van een gigantische whitebox, over een klassieke enfilade van zalen tot een waar expositie forum. Verspreid over drie niveaus etaleren we de mogelijkheden voor de programmatie van tijdelijke tentoonstellingen of andere artistieke producties.

We beginnen voor een keer bovenaan; met het summum der museumzalen: een kolomvrije ruimte met een grondplan van 24 bij 24 meter en een hoogte van 8m. Perfect geconditioneerd en badend in gefilterd zenitaal licht, aangevuld met een veld van tracklights dat de hele ruimte overspant.

Een niveau lager bevindt zich het tweede tentoonstellingsverdiep. Dit is opgevat als een enfilade

van meer intieme zalen. Ze vormen een ritmische sequentie van kamers waarbinnen zich een prachtig parcours kan afwickelen dat op vier zijden aan de gevel raakt. Hier kan gekozen worden om het zicht op het park af te schermen of net uit te spelen, vrij te bepalen in functie van de gewenste lichtintensiteit. De afmeting van deze zalen, elk 12 x 12 meter, valt samen met het structurele grid van dezelfde maat.

In de restruimtes naast de kernen bevinden zich op dit niveau opstelplaatsen voor de lichtgroepen. Vanop deze locaties kunnen ze zowel de zalen naast zich als degenen boven en onder zich bedienen. Daar waar we ook sanitair of bergruimte willen toevoegen kunnen ze op hoogte achter een plafond geplaatst worden.

Op de eerste verdieping voorzien we een waar tentoonstellingsforum. Een vrij speelveld dat desgewenst de mogelijkheid biedt om aan alle zijden uit te kijken over het park en de Floraliënhal. De ruimte is 8m hoog en spant zich op van gevel tot gevel. Ze wordt gestructureerd door de 4 eerder vernoemde kernen die ook ankerpunten vormen voor een opdeling van de ruimte indien wenselijk. Deze belle-etage expohal is zichtbaar van buitenaf en communiceert zo rechtstreeks naar het park en de ringweg. Zo openen we het museum naar de stad en verleiden we het publiek om de werking te komen ontdekken.

Samen bieden deze drie tentoonstellingsvloeren een arsenaal aan mogelijkheden voor de artistieke werking van de Smakhal. Tentoonstellingen kunnen zich toespitsen op één etage of allemaal. Of verschillende expo's kunnen zich parallel ontvouwen over de etages heen door gebruik te maken van de verschillende circulatiekernen. De mogelijkheden zijn legio en de hier voorgestelde keuzes kunnen ook makkelijk bijgesteld worden. De grote vierkante zaal tekent zich immers op elke etage af en wanden toevoegen is nooit een probleem.

HUIS VAN DE CINEMA

Naast de programmatie van het SMAK zelf zal ook Het Huis van de Cinema een belangrijke motivatie vormen voor een bezoek aan dit kunstenpaviljoen. We geloven in de kruisbestuiving van beide programma's en zijn dan ook enthousiast over de integratie in het project. Zowel in tijd als in ruimte zijn ze immers erg complementair. Want cinema blijft in tegenstelling tot een museumbezoek in hoofdzaak een avondactiviteit en niet gebaat bij daglicht. De voorgestelde positionering in de kelder is dan ook logisch.

De structurele logica laat toe om de grote zalen in het centrum van de ondergrondse verdiepingen naast elkaar te schakelen, tussen de kernen in. Het vrije kwart in het plan gebruiken we als lobby, die via een vide en een mooie trap uitmondt op de begane grond. De locatie is bewust zo gekozen dat er een aparte toegang ontstaat vanaf de hoofdentree van het gebouw die bovendien ook uitgeeft op het café. Op die manier kunnen beiden perfect afzonderlijk opereren, zonder dat heel het museum of zelfs de inkomhal zich moet openstellen

AANGENAME WERKPLEK

Op de bovenste etage, ver weg van de drukte op de begane grond en met een wijds uitzicht over het park, bevinden zich de kantoren. Doordat de centrale museumzaal licht van boven krijgt kunnen we de ruimtes langs de gevels aan het personeel laten. De kantoren zijn georganiseerd over drie flanken, telkens gekoppeld aan een circulatiekern. In de vierde flank, aan de voorzijde, positioneren we de bergingen en eventueel bijkomende technieken, gekoppeld aan de driehoekige schacht.

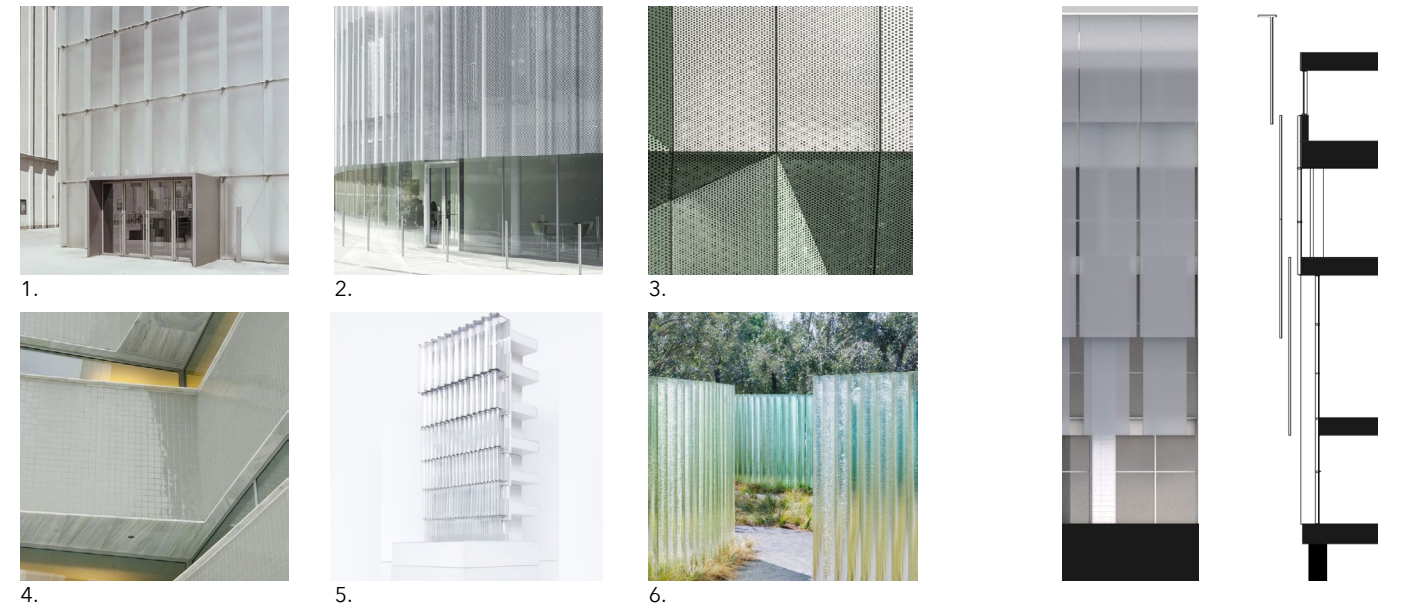
De indeling is flexibel maar in dit plan is uitgegaan van een slimme koppeling met de kernen. Ter hoogte van de personeelskoker voorzien we daarom de refter en rust ruimte met het sanitair. Aan de snelle koker voorzien we het vergader kwartier, en een afzonderlijke zone voor het Huis van de Cinema, zodat deze vlot en afzonderlijk bereikbaar zijn vanaf de begane grond. Aan de overzijde richten we een groot landschapskantoor in met op de hoek de mogelijkheid om een afzonderlijk directiebureau te maken met aparte vergaderzaal, opnieuw direct verbonden met de lobby dankzij de hoofdcirculatie kern.

GEVELBEELD EN COMPOSTIE

Het karakter van de SMAKhal zal transparant en open zijn, communicerend met de buitenwereld doordat het interieur duidelijk een verband aangaat met haar omgeving. Uiteraard zullen er verschillende klimaten voorzien worden, en spreken we daarom graag over gradiënten. Van meer gesloten op de bovenste verdieping naar zeer open op de begane grond. Hier wordt de menselijke maat het leidend voorwerp: de schaal van het gebouw is vriendelijk en verwelkomend. Een fijne, keramische bekleding van de kolommen zal dit zichtbaar maken. Genereuze raampartijen, van vloer tot plafond, zorgen voor een fijne wisselwerking tussen binnen en buiten. De gevel kent een gelaagde opbouw die bestaat uit lamellen, die als filters of voiles voor elkaar geplaatst worden. Naarmate ze zich meer sluiten,

zorgen zij voor steeds meer focus op het interieur en de tentoonstellingen. Deze lamellen bestaan uit gerecycled glas of -kunststof, reflecterend of voorzien van een screenprint.

Helemaal bovenop, achter de dakrand, prijkt een karakteristiek bouwwerkje dat een welkomst-sigitaal geeft en van veraf zichtbaar is. Als een lantaarn die communiceert naar de stad. Vanaf het donker wordt kan de SMAKhal ook in zijn geheel oplichten, en met een warme gloed zijn aanwezigheid kenbaar maken aan de ringweg. Op dat moment wordt ook de vormelijke relatie met het MSK mooi 'in het licht gezet'.

1. Bregenz kunst museum - Peter Zumthor
2. Bocconi Universiteits Campus - SANAA
3. Casa Verde - LDA.iMda architetti
4. BBKUPV hoofdkantoren - Alvaro Siza
5. Light and Air, Bristol - So-Il
6. Recycled glass, Apple campus - Zeller & Moya

V. collectiehuis

Ook het ontwerp van het collectiehuis vertrekt van een helder structureel schema, waarbij opnieuw een centrale vierkant in het plan verschijnt. Zo creëren we wederom een eenvoudige planfiguur die aanleiding geeft tot een rationeel structuurconcept met grote overspanningen. Maar de positie en de typologie van de kernen verschilt sterk en ook het concept voor de gevel is erg verschillend. Het vrije plan en dynamische ruimtelijkheid van de hal wordt ingeruild voor meer geborgenheid en ruimtelijke eenvoud.

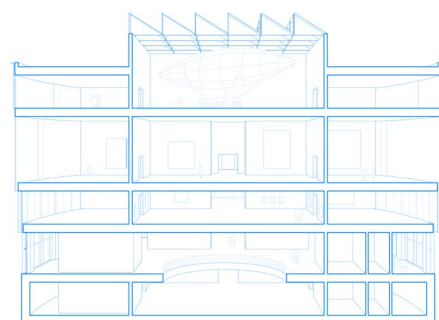
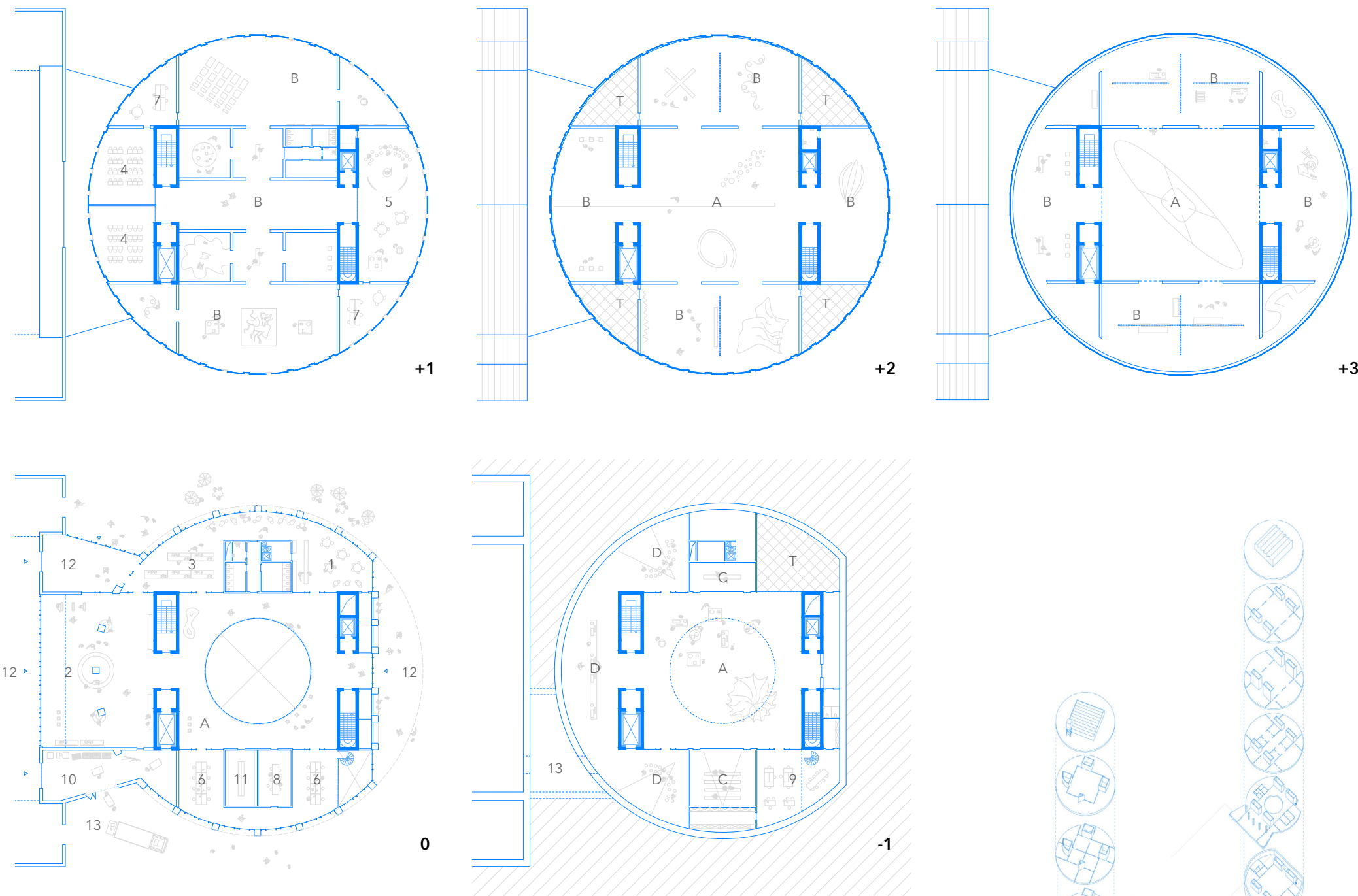
EEN EENDUIDIG PLAN

Het plan schema vertrekt deze keer niet van vier kernen maar wel van twee langere. Ze omsluiten een centrale grote zaal die op elke etage toegang verleent tot kleinere zalen of kamers in haar flanken. De indeling van deze flanken is vrij, want de wanden hoeven dankzij het structurele concept hier niet dragend te zijn. Het plan laat zich bijgevolg makkelijk indelen. Zo kunnen we het collectiehuis inrichten op maat van de collectie zonder de specifieke lay-outs voor de eeuwigheid te verankeren. We maken dus opnieuw een flexibel plan, dat niettemin een duidelijke identiteit neerzet en hoogst eigen ruimtelijkheid creëert.

GENEREUS BINNENKOMEN

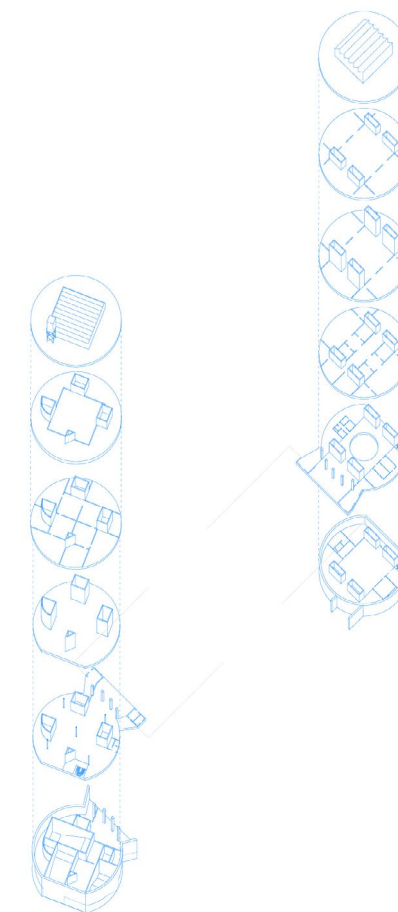
De begane grond wordt gekenmerkt door een grote cirkelvormige vide in de centrale vierkant. Een architecturaal gebaar dat een interessante ruimtelijkheid creëert voor de publieke rondgang die alle functies op de begane grond met elkaar verbindt. De opening biedt meteen een mooie inkijk in de collectiepresentatie in de kelder, waardoor van bij aanvang van het bezoek de kunst een centrale plek krijgt in de beleving.

In de westflank van de begane grond voorzien we de bibliotheek, die over de hele gevel kan uitkijken over het park en de rozentuin. Dankzij een vide op de hoek, wordt hij met een elegante wenteltrap verbonden aan het onderzoekscentrum in de kelder. Centraal in het plan voorzien we de vergaderzaal, eventueel gelinkt aan de bib, en de lockerruimte beiden rechtstreeks bereikbaar vanaf de rondgang.

LEGENDE

1 parkcafe	11 vestiaire + lockers
2 infopunt + tickets	12 inkom publiek
3 bookshop	13 inkom logistiek
4 educatieruimte	T technieken
5 lounge vrienden van het S.M.A.K.	A expo 3D combineerbaar
6 leeszaal/bibliotheek	B expo 3D afzonderlijk
7 flexdesk	C expo projectie generiek
8 vergaderzalen	D expo projectie specifiek
9 onderzoekscentrum	
10 controleunit in - uit	

AXOMETRIE SMAKHAL & COLLECTIEHUIS

Aan de andere zijde van de centrale hal bevindt zich het sanitair en de combinatie van shop en cafetaria. Op die manier kan het terras van het café uitrollen aan de zuidkant in directe relatie met de speeltuin en de ligweide. De shop linken we overhoeks aan het inkomssas en de balie.

Die laatste koppelen we bewust aan de floralienhal, waar het over zijn gehele breedte op uitgeeft. Zo kan het als onthaal voor beiden fungeren. Bovendien zal het op die plek ook goed zichtbaar zijn vanaf de andere kant, vanuit de lobby van de SMAKhal. Zo zorgen we voor een visuele connectie tussen beide entiteiten.

LOGISTIEK EN PERSONEEL

De grote goederenlift positioneren we aan de zijde van de floralienhall en dus aan de kant waar vermoedelijk ook het depot zal komen te zitten. Momenteel voorzien we de ruime in & out zone op de gelijkvloers waar ze via een grote poort uitgeeft op de floralienhall. Maar ook op de -1 kan deze link gemaakt worden, wanneer het ondergrondse depot er komt. Op dat moment kan de in & out rechtstreeks verbinding maken met het onderzoekscentrum.

De loge voor de vrienden van het SMAK krijgt een mooie plek in het plan, op de etage aan de parkzijde, waar hij een prachtig zicht geboden wordt op de boomkruinen rondom. De satelliet kantoortjes bevinden zich er valk naast, eveneens met een mooi uitzicht. Aan de overzijde, nog steeds op de eerste verdieping, voorzien we de educatieruimtes. Vandaaruit kunnen beide klassen uitkijken over de floralienhall, en omgekeerd kan een deel van de werking getoond worden aan de passanten in de hall.

GEVELBEELD EN MATERIALISATIE

Waar de SMAKhal dynamisch en communicatief is, zal het Collectiehuis rust en ingetogenheid uitstralen. Hier wordt hetzelfde architectonische middel ingezet voor de expressie van het gebouw, een horizontale gelaagdheid met een verticale ritmering. Met als verschil dat hier meer directe overgangen zijn, van een open begane grond naar meer gesloten verdiepingen. De lamellen zullen in dit gebouwdeel meer verbergen, ze zijn gedempd en sereen. We denken aan een keramisch materiaal in zachte tinten. Reflecterend en licht van aard, zodat het volume de bomen en de lucht op subtiele wijze weerspiegelt. Het volume gedraagt zich gepast, als een gast in het park.

collectiehuis: centrale expozaal nivo +3

collectiehuis: zicht vanop nivo 0, richting expo nivo -1 en leeszaal

VI. Relatie met de Floraliënhal

JUXTAPOSITIE

De keuze voor de ronde volumes maakt beide museumdelen vrijwel alzijdig. Er bestaat geen achter- of ondergeschikte zijde, beide gebouwen zullen vanaf alle kanten representatief zijn. De relatie met de Floraliënhal is bijgevolg in basis een nevenschikking. Oud en nieuw staan respectvol naast elkaar. Een directe confrontatie, zoals die bijvoorbeeld met het volume van het Kuipke of het ICC bestaat, wordt daarmee vermeden.

De volumes raken in dit voorstel dus nét niet aan de historische hal. Enkel op de begane grond worden ze verbonden. Daar gaan beide gebouwen zowel functioneel als ruimtelijk de relatie aan met de hal als overdekt park. De lobby van de Smakhal, die in wezen een overdekt plein is, mondt breed uit in de Floraliënhal. En ook de lobby van het Collectiehuis gaat eenzelfde directe relatie aan met de centrale ruimte die beide musea verbindt.

DUIDELIJKE ADRESSEN

De overgangsruidtes worden gevat in nederige, lage verbindingsvolumes. Aan de buitenzijde wijken ze maximaal naar binnen, waardoor ze in de algehele volumetrie niet meedoen. Aan de binnenzijde tonen we ze bewust wel. Net zoals op masterplan niveau, waarbij de morfologie expliciet verwijst naar de ovaalvormige kopgebouwen, maken we ook hier een bruggetje naar het verleden. We laten ons inspireren door de klassieke compositie van de voormalige galerijen die ooit het gezicht vormden van de kopgebouwen in de hal.

De verbindingsvolumes treden daarom opnieuw enkele passen naar voren, tot in de hal. Waardoor er, zoals voorheen maar dan een stuk kleinschaliger, een aankondiging wordt gemaakt van de kopgebouwen. In de huidige schets voegen we daar nog een groot cirkelvormig raam aan toe. Dit creëert een mooie compositie en versterkt het adres. Bovendien maakt het een visuele connectie vanuit beide museumgebouwen naar de hal en omgekeerd.

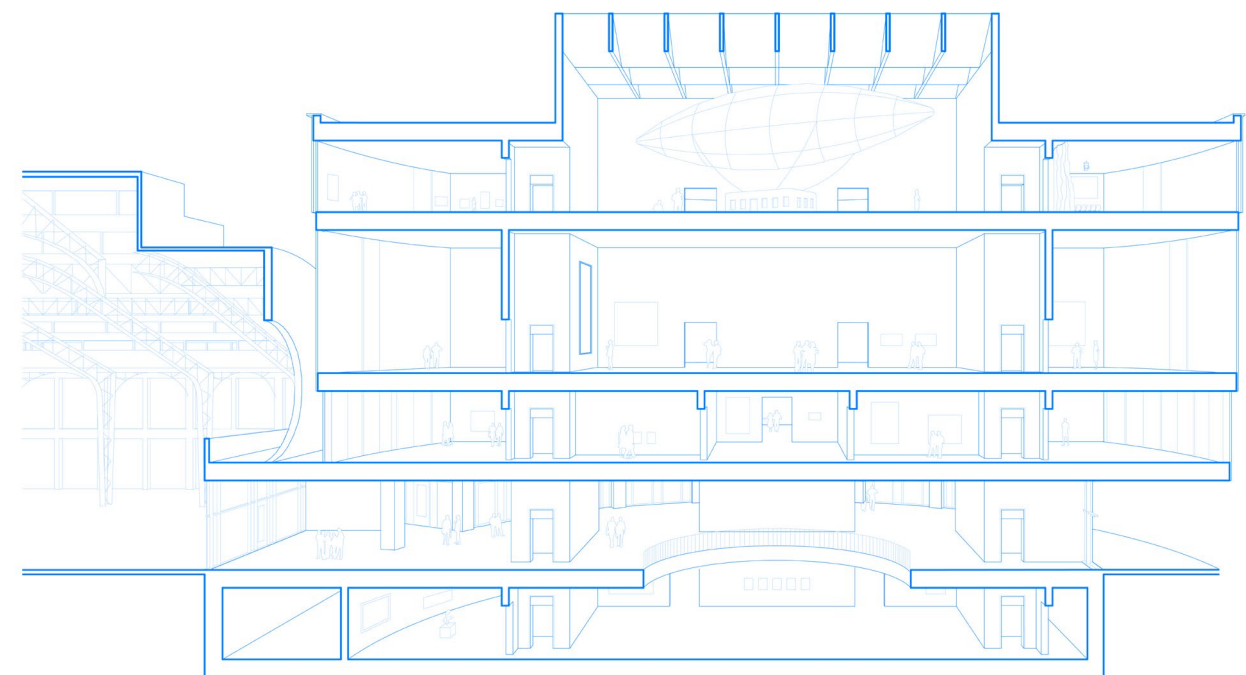
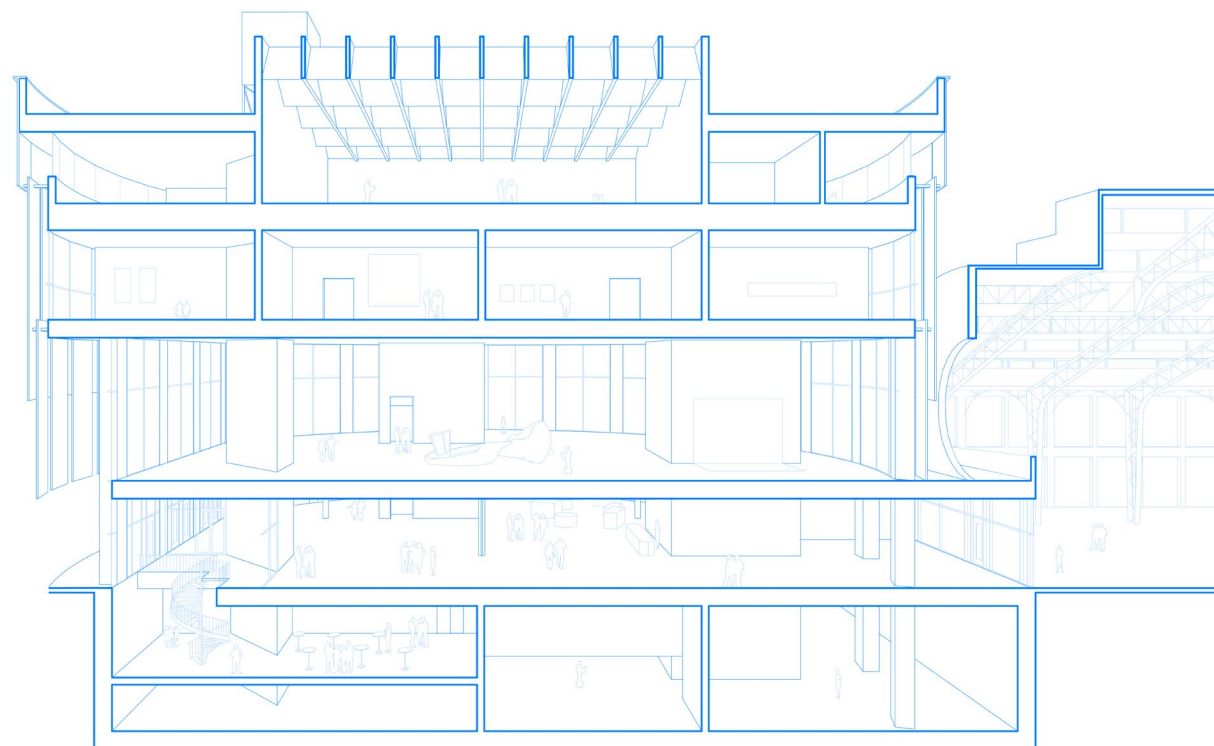
HISTORISCH GEÏNSPIREERD

Onze benadering wordt ingegeven door één van de oorspronkelijke, historische situaties. Waarbij de Floraliënhal aan weerszijden werd geflankeerd door een ovaalvorming kopgebouw. Deze fiere gebouwen zijn verdwenen en de gebouwen die hiervoor in de plaats zijn gekomen kennen slechts een enkele oriëntatie, recht vooruit, weggericht van de hal. De toevoeging van het Broodthaerskabinet heeft getracht de tweezijdige oriëntatie terug te installeren. Maar is daar, ons inziens, maar beperkt in geslaagd. Mede omdat de achterliggende architectuur die beweging niet volgde.

Door de kopgebouwen niet opnieuw als een extrusie van de floraliënhal vorm te geven maar als vrijstaande paviljoenen zoals initieel, worden de frontale gevels zichtbaar. Deze willen we in samenspraak met de erfgoedadviseurs verder vormgeven en materialiseren. Het is ons opzet om deze op een rustige, logische wijze op te nemen in het nieuwe, vrijgemaakte geheel van de historische hal.

Perspectieven Floraliënhal en archieffoto historische binnengevel

VII. integrale duurzaamheid

De meeste onder jullie hebben al vaker en wedstrijd bundel onder ogen gehad. Dan u weet u ongetwijfeld dat de pagina's over duurzaamheid meer dan eens ontstaan uit knip en plak werk uit eerdere inzendingen, met hier en daar een herschreven zin die de inhoud 'gebouwspecifiek' maakt.

Dat soort algemeenheden zal u hier niet ontdekken. Integrale duurzaamheid, zoals wij die verstaan, kan immers alleen ontstaan als ze deel wordt van de ontwerpvisie, van de ontwerp praktijk zelfs. In die zin is integrale duurzaamheid dus per definitie gebouwspecifiek en discipline overschrijdend. We hebben daarom de ingenieurs van ABT, met hun ruime expertise in museumarchitectuur, van bij aanvang betrokken. Het resultaat van deze wisselwerking: geïntegreerde concepten op maat, die waar mogelijk zelfs reeds concreet becijferd werden. U ontdekt ze op de volgende twee pagina's.

ENERGIEGEBRUIK

Laat ons beginnen met een concreet cijfer. De energie vraag van voorliggend concept ligt onder de 25kWh/m².a. Dit is mogelijk door optimaal gebruik te maken van natuurkundige principes; opslag van warmte in de zomer en koude in de winter, dat is de basis. Maar verder kiezen we er ook voor om het gebruik te minimaliseren, door bijvoorbeeld alleen te ventileren en te klimatiseren waar en wanneer nodig, verder meer hierover. Of door maximaal gebruik te maken van daglicht daar waar wenselijk en mogelijk.

Hiermee wordt het mogelijk om met toepassing van PV op de nieuwe daken en - indien mogelijk - voor een deel op het dak van de Floraliëhal (ca. 200-300 m²) energie neutraliteit te realiseren. Het voorgestelde concept voldoet daarmee zelfs aan de 2030 Paris Proof¹ eisen voor kantoor gebouwen! Hoe we dit concreet willen realiseren leest u verderop.

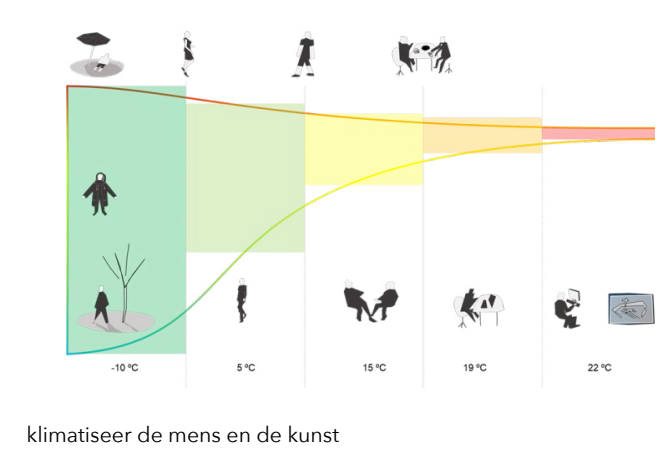
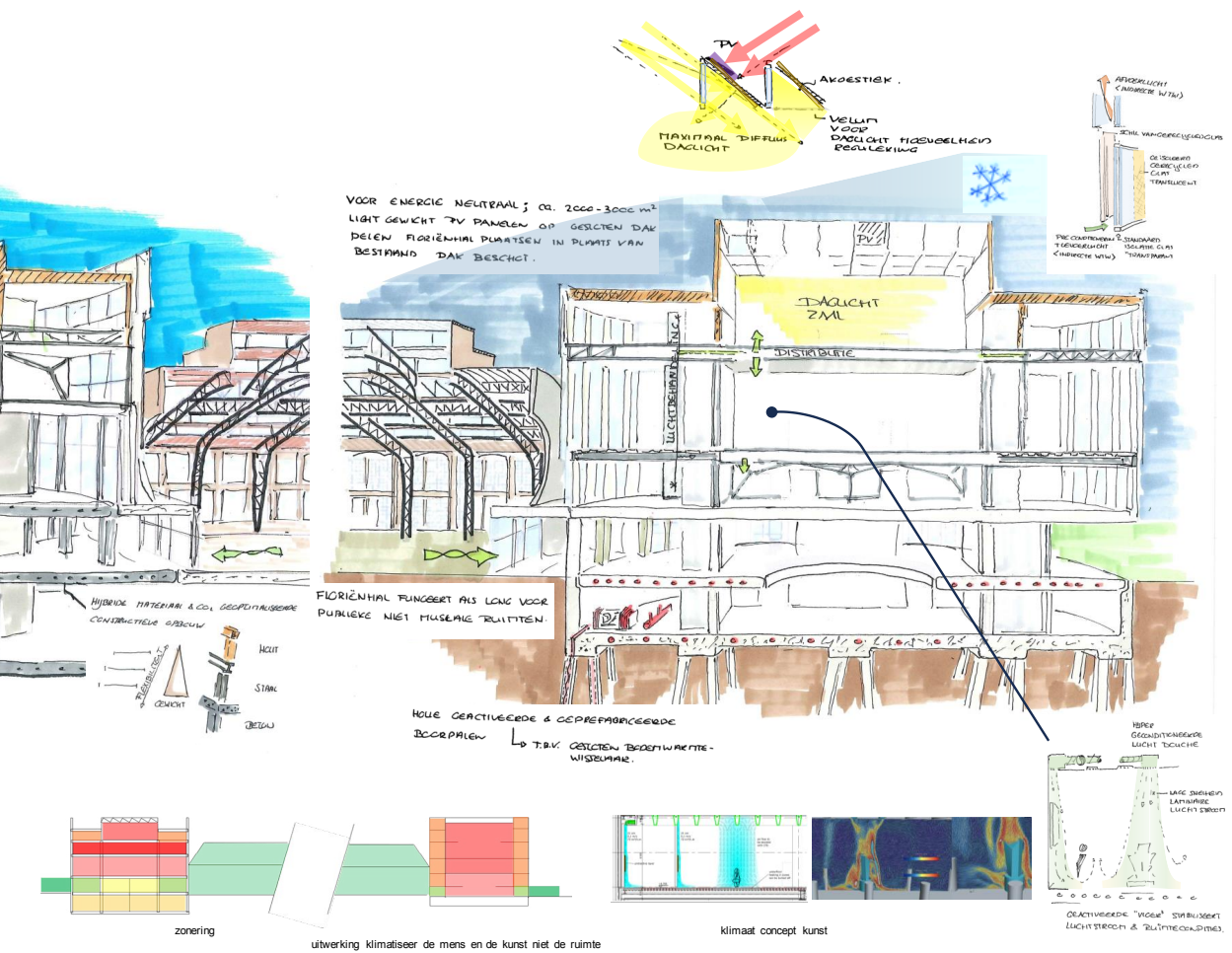
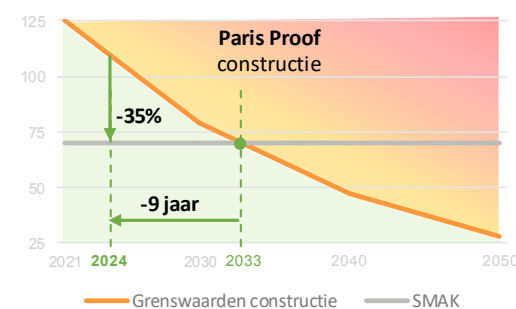
KLIMAATCONCEPT

Het klimaatconcept voor het nieuwe SMAK is tegelijk innovatief en doodsimpel: Klimatiseer de mens en de

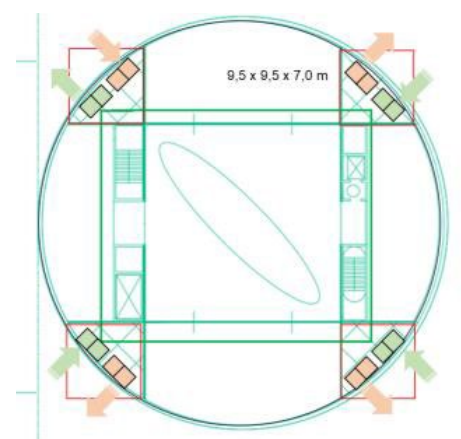
1 Paris Proof is een rekenmethodiek die het nog beschikbare koolstofbudget na de afspraken op de klimaat top in Parijs inzichtelijk maakt voor de bouwsector. Uitgezet op een grafiek of als absoluut getal kan dit gebruikt worden als benchmark voor nieuwbouw en renovatie.

kunst, niet het gebouw. Dit principe wordt door ABT reeds toegepast in het Museum voor Contemporary Art Amsterdam. Ten opzichte van een traditioneel systeem is de dimensionering van de luchtbehandeling minder dan 25% en ten opzichte van een modern systeem met een geavanceerde regeling circa 33%. Omdat het systeem meer gebaseerd is op natuurkundige principes dan op geavanceerde regeltechnologie is het zeer robuust en eenvoudig.

Het impliceert dat we de luchtbehandeling specifiek zoneren en de condities garanderen daar waar ze nodig zijn op de wand of daar waar het nodig is. Het plan laat dit toe en voorziet daarom de technische zones voor luchtbehandeling in de nabijheid van de expo zalen.

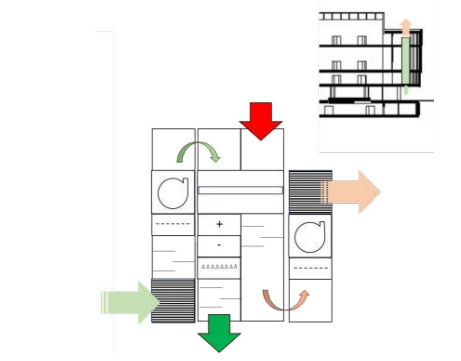

klimatiseer de mens en de kunst

	AA	A	B	
2,5 m ² p.p.	45	35	20	m ³ /h per m ²
5,0 m ² p.p.	30	25	15	m ³ /h per m ²
Concept	10			m ³ /h per m ²

dimensionering luchtbehandeling

slimme integratie in plan en snede

STABILITEITSCONCEPT

Ook het concept voor de structuur valt in één zin samen te vatten: licht construeren waar mogelijk, zwaar waar het moet. De achterliggende intenties zijn simpel:

- 1) het minimaliseren van materiaal
- 2) het hergebruik van geogste constructie-elementen
- 3) het gebruik van duurzaam geproduceerde nieuwe constructie-elementen

Deze slimme aanpak leidt tot een CO₂-reductie van tot wel 50% t.o.v. een klassieke massiefbouw.

Concreet voor deze gebouwen wordt er gekozen om enkel de onderbouw en de gelijkvloerse verdiepingen massief uit te voeren. Daarop komt een verdiepingshoge stalen vakwerkconstructie die toelaat de grote zalen in één keer te overspannen. Hier wordt enkel voor de vloerplaten, vooral in functie van koeling en akoestiek, beton gebruikt. De verdiepingen daarboven worden in hout uitgevoerd met een combinatie van CLT-platen en gelamelleerde liggers.

MATERIAALGEBRUIK

De materiaalgebonden emissie van de constructie ligt beneden de 75 kg CO₂/m². Door zo licht mogelijk te construeren wordt het materiaal gebruik geminimaliseerd. Dat kan door materiaal effectief te gebruiken: daar waar grote krachten zijn, worden sterke materialen gebruikt en vice versa.

De keuze voor reguliere constructiematerialen, maakt dat het ontwerp financieel haalbaar is. Er zijn nog verdere optimalisaties denkbaar door de constructies van de vrijgekomen panden te oogsten en opnieuw te gebruiken in de nieuwbouw van het SMAK. Dit vraagt nader onderzoek, maar ook in deze kunnen we bouwen op eigen ervaringen binnen het team.

TOEKOMSTWAARDE

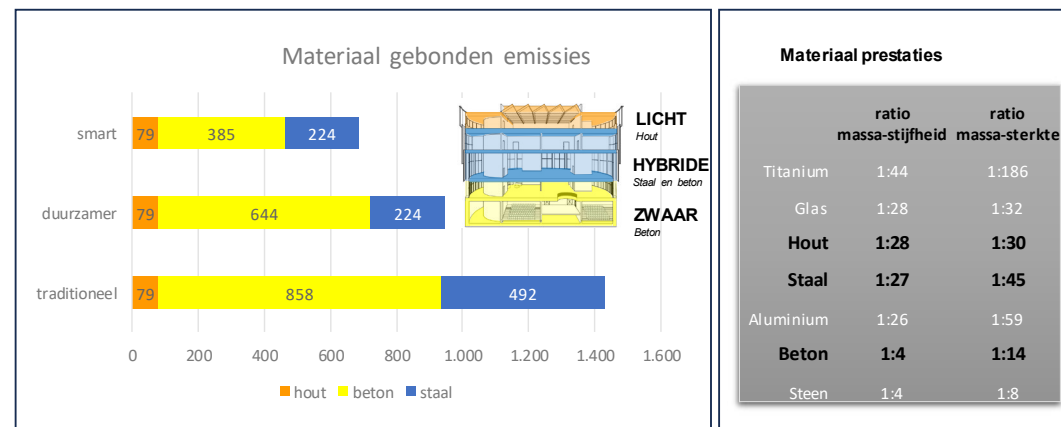
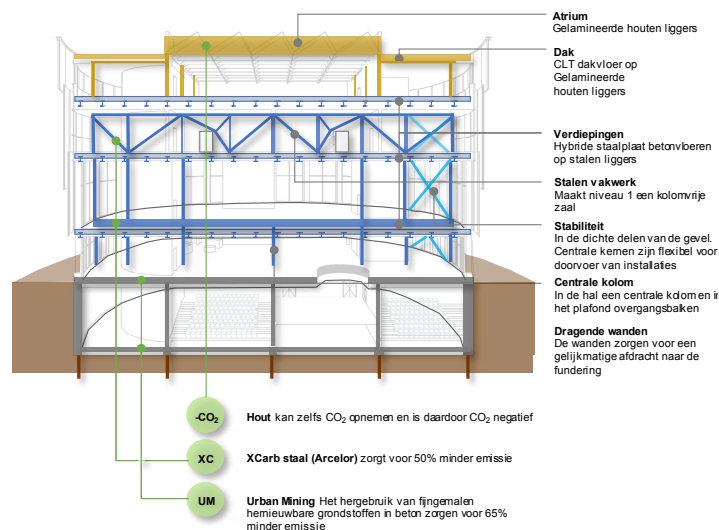
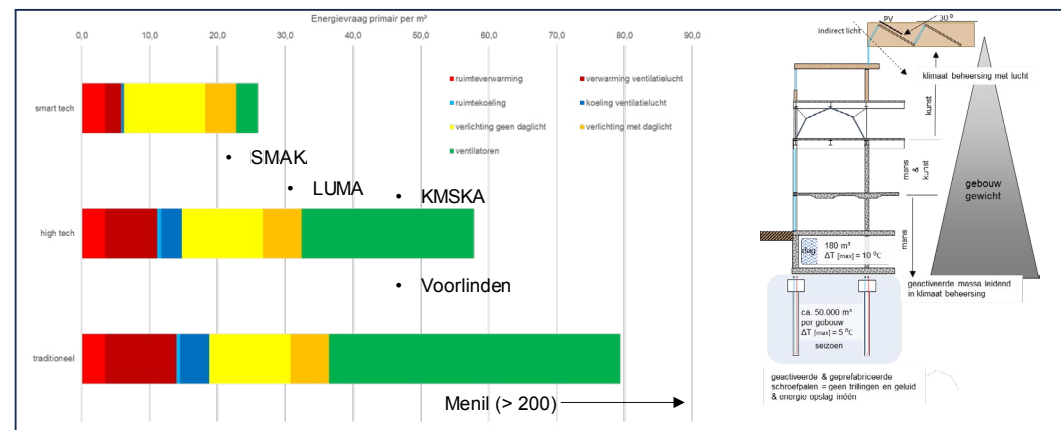
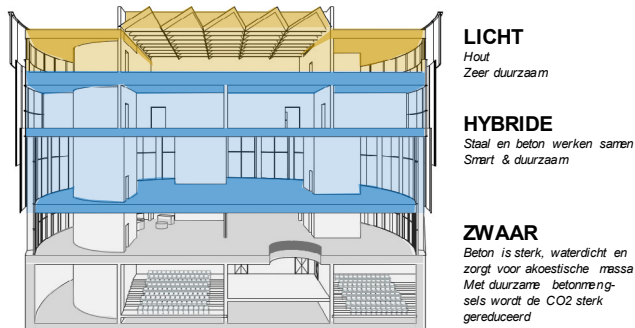
De grote overspanningen en de ruime verdiepingshoogte geven een hoge toekomstige adaptiviteit voor ander gebruik. Het energiesysteem is dusdanig opgezet dat het zich plooit naar een minimaal

energie systeem, hierdoor kan het op effectieve wijze alle mogelijk nieuwe technologische ontwikkelingen absorberen.

COMFORT EN GEZONDHEID

Contact met natuur en klimaat, dynamiek en variatie zijn essentiële ingrediënten voor een goede mentale en fysieke gezondheid. Het gebouw is open en 'ruw' waar dat mogelijk en wenselijk is, strak gecontroleerd waar dat noodzakelijk is. Ten allen tijde heeft de gebruiker maximaal contact met de natuurlijke en de sociale omgeving waarin hij zich bevindt.

Akkoord, die laatste alinea is misschien wel wat 'generisch', maar daarom niet minder van toepassing. En geef toe, voor de rest heeft u ons op niet veel algemeenheden of eco-toverwoorden kunnen betrapen. Voor de volledigheid geef ik daarom graag wel nog mee dat ook wij indien gewenst de GRO of een andere duurzaamheidsmeter kunnen hanteren - ervaring op overschot.

VIII. vrijheidsgraden

Nu de grote lijnen van ons voorstel op tafel liggen, willen we in één beweging ook meegeven dat er wel nog veel openligt. Dat er nog veel mogelijkheden te bespreken en onderzoeken zijn, opties om al dan niet te lichten. We kijken er dan ook met enthousiasme naar uit om de dialoog op te starten en op basis hiervan verder te mogen sleutelen aan deze visie.

FLEXIBILITEIT TROEF

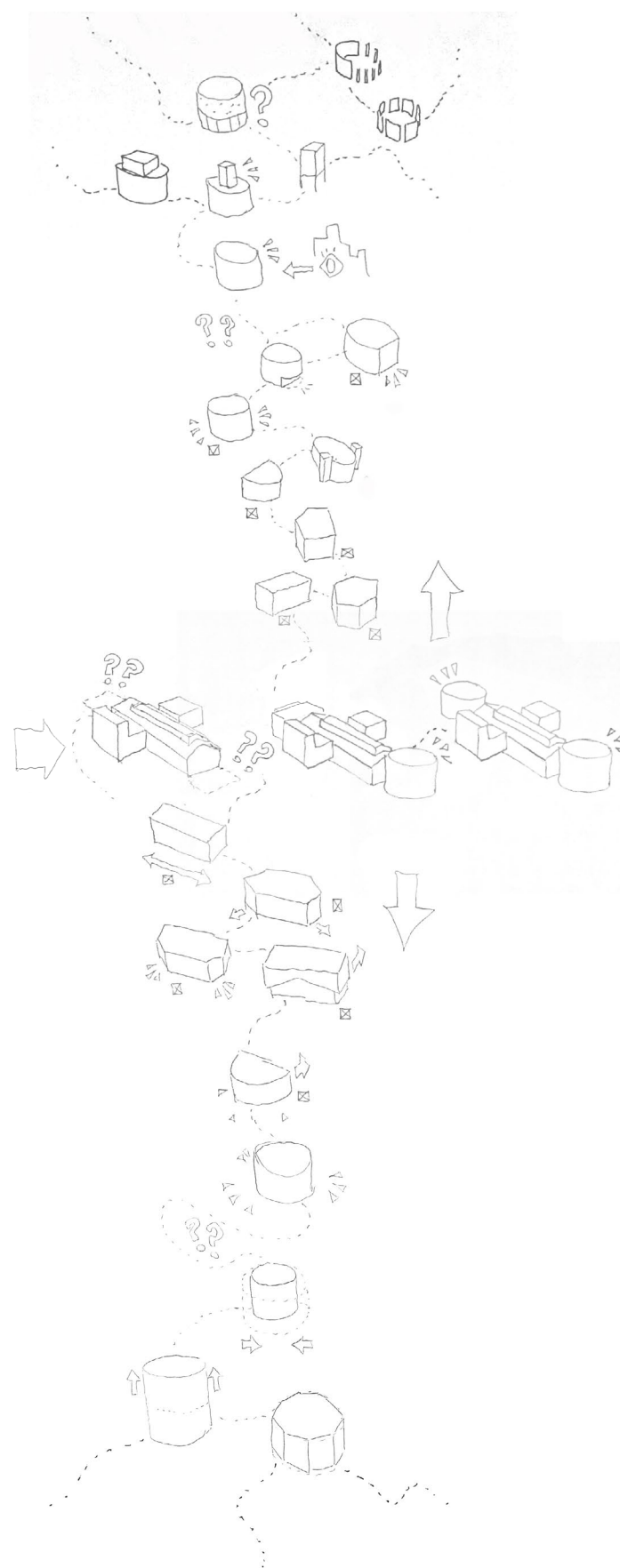
Ons concept vormt een openingszet, en laat veranderingen toe. Als de hoofdlijnen van de visie jullie genegen zijn dan kunnen we daarbinnen samen nog een hoop alternatieven onderzoeken. Want zowel in tijd (fasering, duur, ...) als in ruimte (schaal, dimensies, ...) kan er nog veel evolueren zonder dat we het algemene concept verregaand in vraag moeten stellen.

Die flexibiliteit is wat ons betreft één van de grootste troeven van het ontwerp; en bij uitbreiding van ons als ontwerpcollectief. We zijn er ons immers van bewust dat er nog veel zal veranderen; dat er nog programmaonderdelen gaan verschuiven, dat dimensies nog zullen wijzigen. Dat er misschien meer of net minder geopend moet worden of dat er meer of minder wandoppervlakte kan nodig zijn. Het echte puzzelen moet dus eigenlijk nog starten.

FOOD FOR THOUGHT

Een robuuste concept gekoppeld aan een flexibele ingesteldheid zijn dus geen overbodige luxe. Het wedstrijdontwerp is dus meer begin- dan eindpunt. Een instrument dat toelaat de dialoog die volgt heel tastbaar en concreet te maken. Wat volgt is immers nog geen architectuuropdracht maar een ontwikkelingsfase. Daarin willen we graag gericht de draad terug op pikken. Om samen te bepalen welke vrijheidsgraden onderzocht moeten worden en welke sporen het project verder kunnen verrijken.

Vandaar dat we in wat volgt vrijuit nog een aantal ideeën en inspiraties met jullie delen. Het zijn kansen die we zien om op bepaalde vlakken de ambities nog scherper te stellen. Want als het S.M.A.K. werkelijk een 'museum van de toekomst' moet worden dan mag de lat hier en daar misschien wel nog wat hoger? We lanceren ze daarom als aspiraties. Als 'food for thought' waarmee we in de volgende fase samen aan de slag kunnen.

IX. aspiraties

We hebben ze helemaal in het begin al aangehaald, in de proloog, de vijf thema's die we graag willen meenemen naar de ontwikkelingsfase. Zoals beloofd diepen we ze hier nog wat verder uit alvorens ze mee te nemen naar het plan van aanpak dat hierna volgt.

1. DROMEN IN VIER DIMENSIES

We willen als ontwerpsteam meer brandstof bieden aan de projectmotor dan enkel een organigram en zes beelden. Niet enkele het einddoel telt, ook de weg ernaar toe is van belang. En die weg is nog lang; laat ons dus de tijd wijs besteden. Laat ons niet alleen werken naar een droombeeld maar ook een droomscenario schrijven.

Double or nothing?

De huidige projectdefinitie doet geen duidelijke uitspraken over een fasering. De visie poneert beide museumgebouwen als een ondeelbaar geheel waar in feite ook het depot bij moet horen. Dat klopt ook, haal je een deel weg uit het organigram dan werkt het geheel niet meer. Alleen zijn we ervan overtuigd dat een gefaseerde aanpak, waarbij het museum in stappen toe werkt en groeit naar die uiteindelijke vorm, het einddoel niet in de weg hoeft te staan. Wie weet kan elke fase op zichzelf functioneren en nadien mee evolueren in een volgende stap. Bij een gefaseerde aanpak hoeft het bovendien niet alles of niks te zijn, wanneer in een volgende fase, gepaard aan het ontwerp, een subsidieaanvraag wordt voorbereid.

Bouwen gaat traag

Wanneer we dus de dimensie tijd toevoegen aan de andere drie dimensies van het architecturaal ontwerp, en niet alleen zouden tekenen aan een plan voor het eindstadium maar ook de weg ernaar toe in kaart brengen, dan ontstaan er uitdagingen. Want als niet alles ineens gebouwd wordt dan moet de architectuur flexibel genoeg zijn om in elk stadium optimaal te functioneren. Maar een flexibel plan, dat streven we hoe dan ook na. En er ontstaan ook kansen door in fases te denken, net omwille van de tijdelijkheid.

2. TRANSFORMATIETRAJECT ALS ARTISTIEK PROJECT

We geloven dat er in de praxis van een gefaseerde transformatie ook een boeiend artistiek project kan schuil gaan. Want beeld je in dat er al een kop gerealiseerd is en dus reeds ca. 10,000 vierkante meter tripple-A museumarchitectuur voorhanden is aan één zijde van de hal. Dan ontstaat een ongezien vrijheid om aan de slag te gaan met wat er nog is aan de andere zijde. Vrijheid om artistieke experimenten op te starten; om het museum over te dragen aan kunstenaars en aan het publiek. Een architectuur ontdaan van zijn verplichtingen vormt het ideale speelveld voor experiment en een innovatieve artistieke praktijk. De cases op de pagina hiernaast illustreren dit.

Een bijkomende ambitie

In wat volgt verbeelden we steeds het eindstadium, dat is de opgave. Maar als we als ontwerpsteam weerhouden worden om de studiefase aan te vatten dan denken we graag mee na over een slimme fasering. Met het oog op flexibiliteit in zake budgettaire beschikbaarheid. Maar evenzeer met als doel om ook van de transitie een boeiend artistiek project te maken.

3. AS FOUND

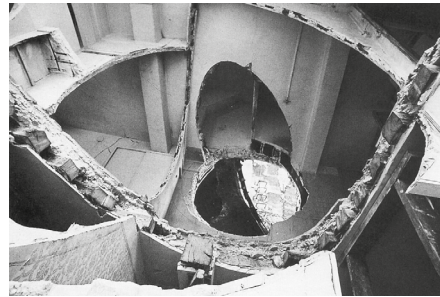
Met de deur in huis: De keuze om het bestaande SMAK op korte termijn weg te vegen en met een tabula rasa het nieuw project aan te vatten wekt weerstand op. Niet alleen bij ons als ontwerpers maar ook bij eenieder aan wie je dit voorlegt. Kan je dit vandaag de dag nog verantwoorden?

Ontwerpend onderzoek

Die beslissing is er uiteraard niet zo maar gekomen. Er zijn bouwtechnische studies uitgevoerd die een de haalbaarheid van de programmatorische vereisten binnen het huidige SMAK hebben geëvalueerd. En het gevraagd programma is simpelweg te groot. De conclusie is dan, het gaat niet. Alleen denken we dat, in het licht van een eventuele fasering, er ook nood is aan uitvoerig ontwerpend onderzoek naar het potentieel van de architectuur vanuit een 'as found' logica. Waarbij er geen programma op het gebouw wordt geprojecteerd maar veeleer gezocht wordt naar de potenties van de architectuur as such en welke kansen die aan het programma kan bieden. Alleen al vanuit een duurzaamheidstandpunt zijn we daartoe verplicht vooraleer we zouden overgaan tot een eventuele afbraak.

1.

2.

IT HAD SOMETHING TO DO
WITH THE TELLING OF
TIME

Spaces in Fiction
Constructs of Reality

faux fiction
Onomatopoe
Eindhoven
2015

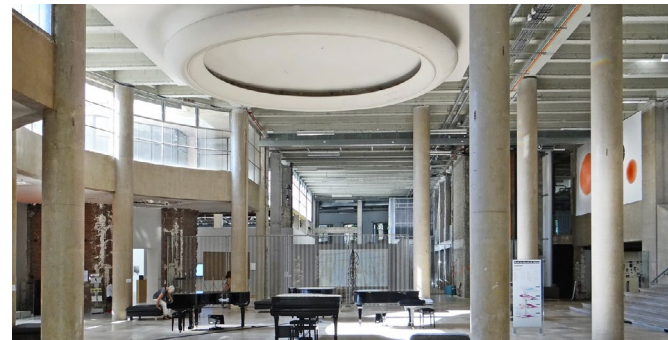

'It Had Something to do With the Telling of Time' uses fiction as a tool for exploring new ways of thinking about and understanding space. In between language and image, fiction interweaves the words of the author with the reader's personal experience, allowing space to materialize in the imagination.

5.

6.

3.

7.

4.

8.

1. As Found - FELT architecture & design
2. Conical intersect - Matta Clark
3. Palais de Tokyo - Lacaton & Vassal
4. Goldsmiths CCA - Assemble

5. Publicatie - Annee Grotte Viken
6. Weinberger Garten - Louis Weinberger
7. muurschildering - Louis Weinberger
8. Interminavel - Barrio Arthur

Ruimte voor experiment

We zijn er niet per se van overtuigd dat we het bestaande casinogebouw nog eens moeten verbouwen tot klassiek museum. Waar we echter wel van overtuigd zijn is dat het de moeite kan lonen te onderzoeken wat het gebouw wel nog waard kan zijn in zijn huidige of een gestripte conditie. Welke artistieke praktijken kunnen er plaatsvinden? Welke rol kunnen die krijgen in een meer gefaseerd transformatieproces? Kan er ruimte gemaakt worden voor experimenten. Artistieke praktijken die mee de visie voor een toekomstgericht SMAK kunnen voeden?

Als we weerhouden worden om de vervolgstudie aan te vatten willen we dan graag grondig ontwerpend onderzoek voeren naar wat het gebouw wél nog aankan. Welke kansen het wél biedt op korte, middel lange en lange termijn. Werken met wat er is betekent dat je nagaat wat er kan en niet wat er moet. Daar hebben we in ons team ruime ervaring mee¹. Een onderzoek naar de 'as found' conditie gaat aan de slag met de bestaande materie, de geschiedenis, de structuur,... en voedt de dialoog over het programma. Perfect geconditioneerde museumzalen zijn onontbeerlijk voor de werking van een toekomstig museum. Maar moet daarom in elke fase van het proces elke zaal perfect geconditioneerd zijn?

4. KLIMAAT DENKEN

De conservatie-eisen van bepaalde kunstwerken vallen niet te negeren. Wil je dergelijke stukken op een kwalitatieve manier kunnen tonen aan een publiek dan moet je het juiste museaal klimaat kunnen genereren. Dat doe je niet zomaar binnen een bestaand gebouw, een nieuwbouw dringt zich dus inderdaad op. Maar waar, hoe, wanneer en op welke schaal die nieuwe condities daarbinnen gecreëerd worden valt wel te onderzoeken.

Verre van alle kunstwerken stellen strikte conservatie eisen en het behalen van dergelijke eisen is zowel duur als energieverwendend. Bovendien stelt het creëren van een AA klimaat ook strenge eisen aan de architectuur. Beperkingen die soms een meer unieke museale ervaring of een alternatieve scenografische benadering in de weg staan. Tentoonstellingsarchitectuur is immers meer dan een klimaatklasse alleen. Willen we het generische white-box interieur overstijgen en de specifieke kansen die deze parkcontext biedt ten volle grijpen dan moeten we durven denken in een gevarieerd aanbod van museale klimaten en atmosferen. Sommige van de meest spraakmakende artistieke praktijken vinden immers plaats in gebouwen die niet

gebouwd zijn als museum en dus ook niet per se overal de huidige conservatie standaarden halen.

We geloven dat een gefaseerde aanpak van een nieuw museum in twee of meer delen voldoende kansen biedt om naast de ruimtes met de ideale licht- en lucht condities ook ruimtes te creëren met andere troeven. 'Gevonden' ruimtes waar we de Ashrea normen lokaal even loslaten, in de wetenschap dat die elders in het SMAK wel ingewilligd kunnen worden.

Op die manier kunnen we ons niet alleen makkelijker schikken naar een scenario waarbij de beschikbare middelen beperkter zouden zijn. Er schuilt ook een kans in om bewuster om te gaan met materiaal- en energiestromen. Een kans om een meer vooruitstrevende visie op duurzaamheid te etaleren binnen dit artistiek project.

5. ECOLOGIE EN LANDSCHAP

Het waren de kunstenaars, schilders, die ooit 'het landschap' definieerden². De horizon die buiten het kader doorloopt, de grond eronder en de lucht daarboven, een betere visualisatie van ecologische verbindingen is nauwelijks denkbaar. Ecologie is voor ons geen aparte categorie, geen af te vinken hokje, maar een attitude, een integraal onderdeel van het ontwerpproces.

We zien het patroon van de gangen van de houtkever - doorgaans verborgen onder de schors van de boom en door Loïs Weinberger ooit meer dan zichtbaar gemaakt in het SMAK - als een sterke metafoor voor het zoeken naar mogelijke verbindingen. Juist voor een Museum van Hedendaagse kunst lijken verbindingen vanzelfsprekend in alle richtingen en op alle schaalniveaus, van nestkastje tot klimaataanpassingen.

We omringen ons met experts die als een 'ecologisch geweten' onze keuzes aftoetsen in relatie tot de omgeving als park en in bredere zin, de verbindingen met de buitenruimte die blootstaat aan extremere temperaturen, afnemende biodiversiteit, water-issues en ingrijpende ontwikkelingen in het sociale weefsel.

In het plan van aanpak dat volgt gaan we dieper in op onze strategie voor wat volgt. De focus komt op het proces te liggen, maar uiteraard nemen we ook deze thema's daarin mee.

¹ 'As found' - scenography design FELT

² Ton Lemaire, Filosofie van het Landschap, Ambo, 1970

X. Teamsamenstelling

De 18 bijlagen bij de projectdefinitie liegen niet. Deze opdracht voor een nieuw S.M.A.K. kent een uitgebreid voortraject. Er werd afgelopen jaren gedebatteerd, gefilosofeerd en gedroomd,... Soms door een realistische bril, soms ook bewust niet. De projectdefinitie toont hier de neerslag van: Het is een vakkundig opgesteld en helder document, legt bouwzones en vierkante meters vast, zoekt naar kruisbestuivingen tussen de verschillende stakeholders en definieert op heldere manier twee toekomstige museumdelen: Het Collectiehuis en de SMAKhal.

De grote lijnen in het masterplan liggen intussen vast en worden bestendigd door een uitgebreid bevragingen- en participatietraject. Onze eerdere samenwerkingen met zowel de ontwerpers (51N4E en NU) als de opdrachtgever (SOGENT) bieden ons vertrouwen in het uitgestippelde traject en zorgen er voor dat we ons enthousiast mee inschrijven in dit traject.

We willen ons als ontwerppartner vooral constructief opstellen en mee onze schouders zetten onder de droom van het nieuwe S.M.A.K. Met de blik vooruit en zonder gemaakte keuzes te willen terugdraaien, laat de fase van de ontwikkelingsvisie wel toe om de eerder beschreven thema's mee op tafel te leggen. Aan de hand van dit eerste ontwerpvoorstel kunnen we nu immers veel concreter in dialoog gaan met alle belanghebbenden.

We springen dus graag mee op de trein en de vooropgestelde data staan alvast met stip genoteerd. Het aftoetsen van de voorgestelde vlekenschema's aan het S.M.A.K. en aan de klankbordgroep Citadelpark zal al snel eerste waardevolle input geven die mee kan verwerkt worden in de ontwikkelingsvisie.

In volgende pagina's lichten we beknopt toe hoe ons team samengesteld en georganiseerd wordt, en hoe we de specifieke expertises binnen het team aan willen wenden in het proces van de ontwikkelingsvisie. Vervolgens belichten we een voorstel voor het plan van aanpak en de bijhorende processchema. Dat we nadien nog beknopt aanvullen met onze werkwijze inzake budgetbeheer en kwaliteitsbewaking.

Een gouden driehoek...

Met ons Gents-Nederlandse kernteam FELT - MONADNOCK - ANNO hebben we een persoonlijke affiniteit met de plek, het gebouw en de collectie. Elk van deze studio's heeft een eigen identiteit en een eigen expertise, maar wat ons deelt is een onderzoekende houding en een positieve ingesteldheid. Er zit muziek in deze samenwerking, het gezamenlijk ontwerpproces dat we reeds doorliepen bewijst dat in dit geval 1+1+1 zelfs meer dan drie kan zijn.

De grootste gemene deler voor ons ontwerpteam is een liefde voor mensgerichte en publieke architectuur. Een gebouw op het raakvlak tussen stad en instituut, geen cultuurtempel maar een open huis, geen mausoleum maar een levendige plek voor de kunst. Het publiek maken van de Floraliënhal, de beoogde wisselwerking tussen S.M.A.K., M.S.K. en het GUM, het beter verbinden van park en museum: Deze ambities zaten al helder vervat in de projectdefinitie en werden vertaald naar ons voorliggende ontwerpvoorstel.

In het kandidaatstellingsdossier toonden we aan de hand van onze referenties reeds onze multidisciplinariteit, maar ook affiniteit met specificiteit van de opdracht, de uitdagingen, de schaal en de locatie. Daarnaast is persoonlijke betrokkenheid in een project voor onze bureaus een belangrijke voorwaarde voor een geslaagd project. Naast het kernteam FELT - MONADNOCK - ANNO, breiden we met het oog op de ontwikkelingsvisie ons team uit met een aantal expertises.

Om doorheen het ontwerpproces realistische en wervende renders te kunnen voorleggen engageerden we ook de beeldenmakers van PONNIE om deel uit te maken van het team.

... bijgestaan door experts

Met persoonlijke betrokkenheid en een duidelijke taakverdeling garanderen we steeds de juiste focus en gesprekspartner voor de opdrachtgever. De jarenlange specifieke kennis die iedere partner binnen zijn discipline heeft opgebouwd vormt een grote meerwaarde in het ontwerpproces.

Met de ervaren adviseurs van ABT kiezen we voor op en top professionele ontwerppartners, met een ruime ervaring in het ontwerp en de realisatie van complexe bouwopgaves. Deze uitgebreide kennis zetten we van bij wedstrijd in om te komen tot een concept dat alle technische en duurzaamheidsaspecten verenigt in een rationele en realiseerbare architectuur.

Daarnaast werd ook Rudy Luijters van Atelier Veldwerk onder de arm genomen. Hij is onder andere beeldend kunstenaar, landschapsarchitect, stedenbouwkundige, botanicus, antropoloog, en ecooloog. Bovenal weet hij in deze opdracht de synergiën tussen het artistieke (de kunst, het museum,...) en het landschappelijke (het park, de bomen,...) bloot te leggen. Op deze manier verruimen we ons blikveld vanuit ecologisch en landschappelijk perspectief.

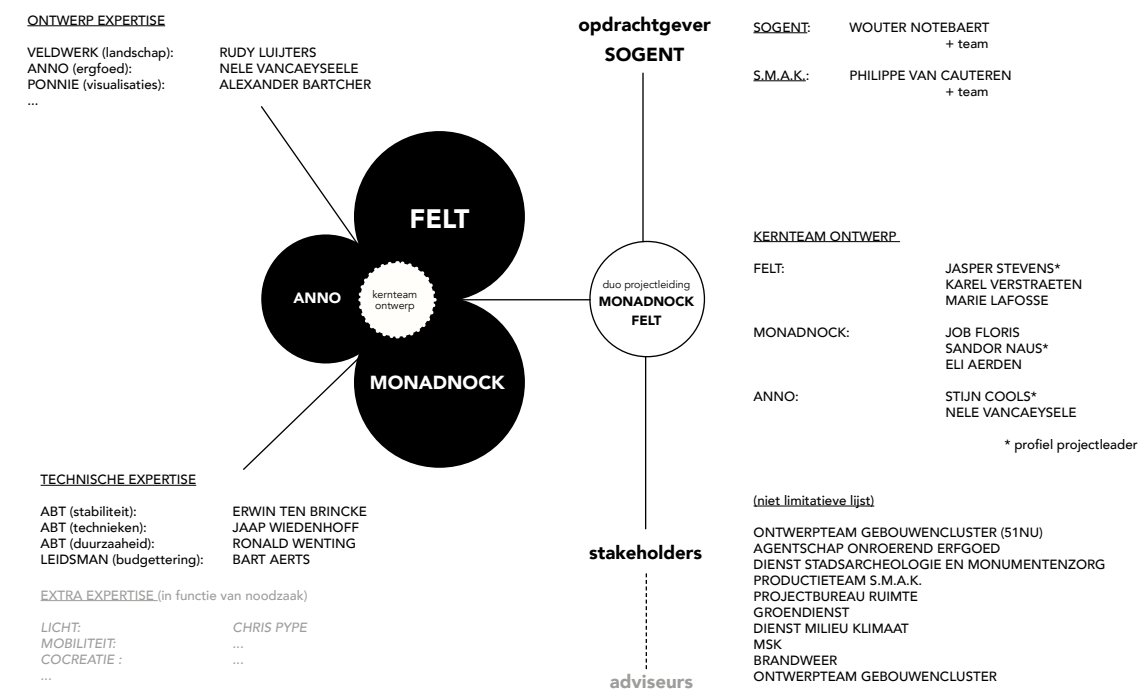
Evelien Vanderlinden, Trui Tydgat en Bart Aerts van Leidsman zullen het ontwerpteam bijstaan op het vlak van financiële haalbaarheid. Samen kunnen ze bouwen op een ruime ervaring met zowel grote publieke als private bouwprojecten en ruimtelijke ontwikkelingen allerhande. Ze zullen instaan voor het vastleggen van een realistisch bouwbudget, maar onderzoeken ook werkingskosten, financieringsmogelijkheden en subsidiëring.

... met ruimte voor uitbreiding

Naast deze expertises voorzien we een ook budgettaire marge om ons bijkomend te versterken met extra expertises moest dit nodig blijken voor bepaalde scenario's die tijdens het proces naar voren komen (tentoonstellingsverlichting, geveltechniek en materiaalonderzoek, mobiliteitsonderzoek,...).

Tenslotte willen we benadrukken dat we door nauwe samenwerking met de opdrachtgever en stakeholders in het gebied vooral ook gebruik willen maken van de specifieke kennis die bij jullie zit (specifiek de expertise rond museumarchitectuur en conservatie, subsidiëring, lopende participatietrajecten,...) Zoals verder toegelicht streven we naar voldoende interactie om kennisuitwisseling en kruisbestuiving maximaal te faciliteren!

Bijgevoegde schema geeft onze teamorganisatie weer met de specifieke personen die zullen instaan voor de opdracht. Hiermee stellen we een multidisciplinair team samen met expertise en knowhow om tot een wervend, gedragen ontwikkelingsvisie voor het nieuwe S.M.A.K. te komen!

XI. Plan van aanpak

Om tot een gedragen ontwikkelingsvisie te komen is de kwaliteit van het te doorlopen proces bepalend. We hebben dan ook grondig nagedacht over de juiste aanpak en getracht die inzichtelijk te maken a.d.h.v. het overzichtsschema hieronder. Het toont de parallel trajecten die we willen doorlopen en illustreert onze intenties om alle actoren tijdig en gestructureerd te betrekken. Er is het spoor van de uitwerking van het ruimtelijk ontwerp. Er is een spoor rond financiële en technische haalbaarheid. En er is een co-creatie spoor waarbij we stakeholders zowel informeren als laten participeren. De drie sporen interageren continu en komen op cruciale momenten in het proces samen.

Het schema gaat daarbij uit van een vooropgestelde timing van achtmaal maanden, dit valt uiteraard te bespreken. Globaal gezien kunnen we stellen dat we afhankelijk van de effectieve doorlooptijd meer of minder medewerkers kunnen inzetten. Uiteraard zijn we er ons van bewust dat er ook op bestuursvlak veranderingen en vertragingen mogelijk zijn, we willen ons dus ook nog niet vastpinnen op een timing. We willen vooral benadrukken dat we klaar zullen zijn om te schakelen en ons daarbij engageren om vooropgestelde deadlines, te halen. Anderzijds pleiten we om niet te overhaasten en de visie dus effectief de tijd te geven die nodig is om door te ontwikkelen. Om te groeien en te rijpen, zodat

we weloverwogen keuzes gaan maken en de neuzen in dezelfde richting komen te staan.

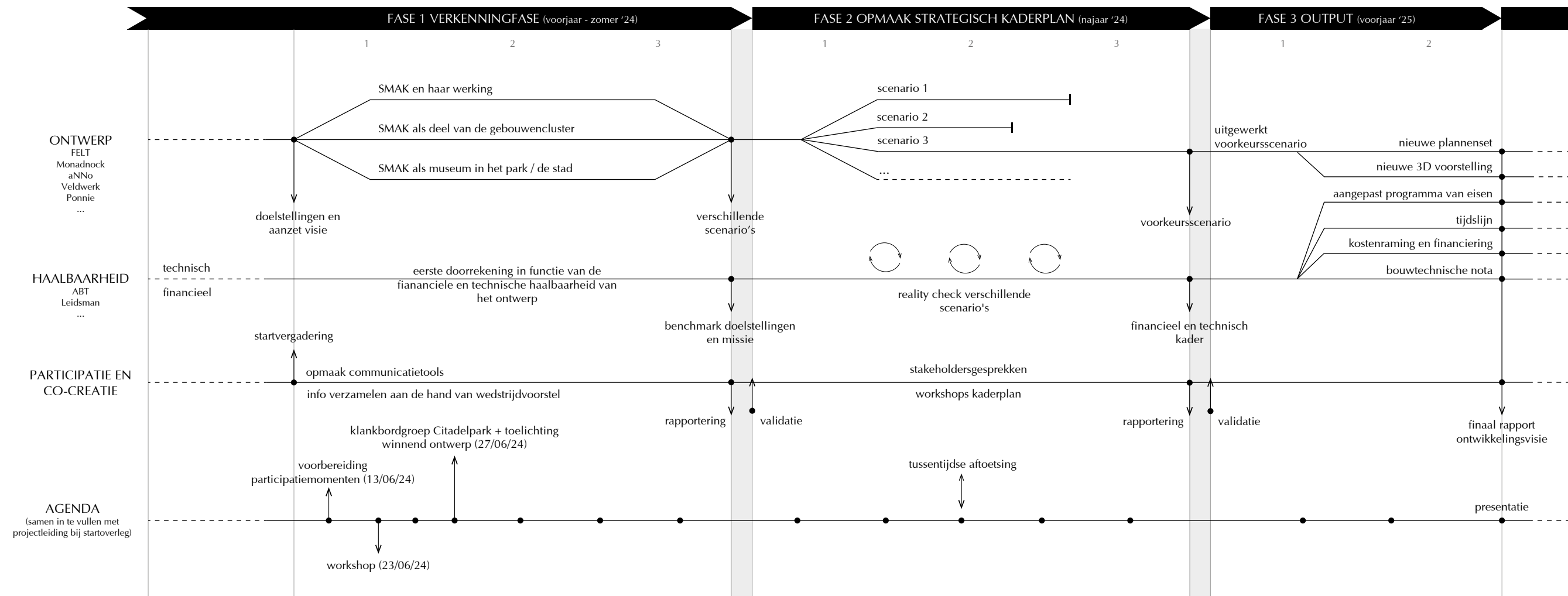
Verder willen we ons engageren om ook de nodige grafische en inhoudelijke output aan te leveren om zo veel mogelijk draagvlak te creëren voor dit project. Vooral met betrekking tot het co-creatie spoor zal dat van belang zijn, zodat we ook goed kunnen informeren en daadwerkelijk participatie of co-creatie mogelijk maken.

We kijken daarbij ook uit naar de samenwerking met het team dat het masterplan opmaakt en de betrokkenen vanuit de stad. De ontwerpers van 51N4E en NU zijn ons

welbekend, en ook met de verschillende stadsdiensten hebben we reeds fijn samengewerkt. Dit kan ongetwijfeld bijdragen aan een vlotte uitwisseling van ideeën en een kwalitatieve afstemming van beide projecten.

In wat volgt lichten we de verschillende fases in het proces verder toe alvorens verder in te gaan op budget en ereloon.

gunning
voorwaardelijke
architectuuroopdracht

FASE 1: VERKENNINGSFASE

richttermijn: 3-tal maand
doel: informeren en bevragen

In deze eerste fase willen we aan de hand van thematische workshopmomenten (ateliers) het voorliggende ontwerp bevragen, feedback verzamelen en sterktes of pijnpunten blootleggen. Daarnaast starten we een dialoog op met betrekking tot de eerder voorgelegde vrijheidsgraden en aspiraties om te ontdekken of de wens bestaat deze verder uit te diepen en eventueel specifiek ontwerpend onderzoek op te starten.

Door deze ateliers op te delen in thema's structureren we het proces en behouden we het overzicht. Een voorstel voor opdeling zou kunnen zijn:

- Het museum en haar werking
- Het museum als deel van de gebouwencluster
- Het museum in het park/de stad

Rond deze thema's gaan we binnen de ateliers aan de slag om zowel het ontwerp als de opdracht en haar ambities scherp te stellen. En dit zowel inhoudelijk als op het vlak van haalbaarheid, proces (fasering) en budget (engagementen).

De deelnemers aan deze workshops worden in onderling overleg bepaald. Daar zijn uiteraard de evidente partners bij, de leden van het team, de opdrachtgevers en de stad, plus eventuele stakeholders. Maar het kan ook zinnig zijn om ook eerdere gesprekspartners uit eerdere klankgroepen opnieuw vanaf de zijlijn te betrekken. Die aanpak is ook kenmerkend geweest voor ons eigen ontwerpproces, waarbij we in de aanvangsfase vooral veel experts uit het brede veld gesproken hebben.

Parallel aan het ruimtelijk verhaal wordt via desktopresearch, gesprekken en financiële parameters de eerste info verzameld om de haalbaarheid van scenario's in een volgende fase te kunnen evalueren. Door de financiële en technische haalbaarheid als een 'schaduwmodel' mee te laten lopen over de verschillende fases van de studie is ze geen tool achteraf, maar kan ze steeds de ruimere dialoog voeden en mee ontwerpbeslissingen sturen.

Door het verwerken van de bekomen input in ons ontwerpvoorstel kunnen we stapsgewijs de ambities en doelstellingen scherper stellen en met een gedragen basis het strategisch kader opzetten. We ronden deze deelfase af met een tussentijds rapport dat ook door de opdrachtgever en de stakeholders bestendigd wordt. Op het einde van deze fase wordt éénduidig beslist welke scenario's er in de volgende fases verder onderzocht worden.

FASE 2: OPMAAK STRATEGISCH KADER

richttermijn: 3-tal maand
doel: voorkeursscenario bepalen

Met de input uit de bevindingen in de verkenningsfase gaan we aan de slag. In deze fase worden strategisch de lijnen uitgezet en voorzien we ook enkele bilaterale gesprekken om nog bijkomende vragen te stellen of inzichten te verifiëren.

Daar waar het ontwerpend onderzoek zich toespitst op het naast elkaar leggen van weloverwogen scenario's, wordt met de opmaak van een strategisch kaderplan tegelijk de haalbaarheid getoetst. Richtinggevend stellen we halverwege deze fase een eerste versie van het plan voor, samen met de eerste doorrekeningen. Op dit moment kan het onderzoek uitwijzen welk ruimtelijke scenario's de voorkeur krijgen en welke parameters de haalbaarheid bepalen.

Daarnaast doen we een grondige reality-check, waarbij bijzondere aandacht uitgaat naar aspecten zoals:

- verzoenbaarheid met de historische (erfgoed)context
- vergunbaarheid (incl MER-screening en mobiliteitsstudie)
- brandveiligheid
- waterhuishouding en ecologie
- ...

De aandachtspunten worden in kaart gebracht in functie van selectie en om indien mogelijk mee te nemen naar de volgende fase.

De afwegingen die hieruit volgen zullen bepalend zijn voor de selectie van een voorkeursscenario, waarop we nadien, in de laatste maand van deze fase, onze collectieve aandacht focussen. Waarbij we logischerwijs het terug aftoetsen aan de doelstellingen en de visie geformuleerd in het eindrapport van de eerste fase. We tonen hoe we zijn omgegaan met de info en feedback en hoe dit geleid heeft tot een integraal plan.

Tot slot maken we een update van het strategische kaderplan, met de financiële en technische berekeningsnota's in het kader van budgettaire haalbaarheid en technische realiseerbaarheid (fasering, impact op andere deelprojecten, transitietrajecten) Na deze triage en toetsing ligt er nu hopelijk een voorkeursscenario, klaar voor uitwerking.

We ronden deze deelfase af met een tussentijds rapport dat ook door de opdrachtgever en de stakeholders bestendigd wordt. Waarbij éénduidig beslist wordt welk plan uitgewerkt wordt en welke deliverables er in volgende fase geproduceerd worden.

FASE 3: UITWERKEN VAN DE OUTPUT

richttermijn: 2 maand
doel voorkeursscenario uitwerken

In deze fase focussen we op het aanleveren en bundelen van het ontwerpend onderzoek en werken we opnieuw aan wervende beelden en visuele output. We convergeren het verhaal en laten opnieuw professionele renders maken, ter ondersteuning van het andere grafisch materiaal en het globale narratief. We verfijnen het strategische kaderplan en stellen in samenspraak met jullie als opdrachtgever een concreet actieplan op. Dit alles bundelen we in een mooi en wervend boekwerk, dat de basis vormt voor verdere communicatie.

We werken naar een document dat het nieuwe stadsbestuur in staat stelt om een gemotiveerde keuze te maken over de definitieve projectdefinitie en het programma van eisen. We koppelen hieraan een logische fasering en budgettering zodat het volledige plaatje zichtbaar is met het oog op het toewijzen van de voorwaardelijke opdracht delen.

Het uiteindelijke doel is om op het einde van dit traject tot een project op tafel te leggen waar iedereen zich kan achter scharen, en daarmee een éénduidig antwoord te geven op volgende heldere vragen:

- Wat gaan we bouwen? (programma van eisen)
- Welk concept vormt de basis? (start architectenopdracht)
- Wanneer gaan we het bouwen? (timing, fasering)
- Wat mag het kosten? (bouwbudget)
- En wie gaat dat betalen? (fondsenwerving en subsidiëring)

We zijn er van overtuigd dat deze aanpak zowel strategisch juist is als praktisch haalbaar. We hopen dan ook dat we er binnenkort samen mee van start kunnen gaan!

XII. Budgetbeheer

Het opmaken van een actuele raming van de bouwkost (met kostenverdeling voor de voorwaardelijke opdrachtdelen) maakt deel uit van de opmaak van de ontwikkelingsvisie. Door ons team bij te laten staan door de financiële experts van Leidsman nemen we deze vraag alvast ter harte. Zij zullen, samen met het ontwerpteam en de technische experts van ABT de budgetten mee begroten.

1. EEN REALISTISCH BUDGET

Een raming opmaken van dit wedstrijdvoorstel zou in deze fase dan ook het doel voorbischieten. Het simpelweg delen van het beschikbare bouwbudget door de aangeboden vierkante meters toont ons dat we gemiddeld bouwen aan ca. 3850€/m2 wat naar hedendaagse normen een realistische prijs lijkt voor een gebouw met dergelijk programma. Het collectiehuis zou dan een netto bouwkost hebben van 37,60 miljoen euro, de Smakhal 42,40 miljoen euro.

Zoals eerder aangegeven in de bundel willen we ons graag engageren om ook mee te denken over financiering en subsidiëring, maar ook over een slimme fasering die eventueel kan toelaten om investeringen te spreiden in tijd. Zoals bij elk project vandaag de dag stelt zich vooral de oefening om efficiënt om te gaan met de middelen, en om de beschikbare budgetten heel gericht in te zetten. Heel concreet willen we in een volgende fase met volgende budgetmaatregelen aan de slag:

2. BUDGETMAATREGELEN:

-Door een sterk rationeel ontwerp blijft ook de structuur van het gebouw heel eenvoudig en repetitief, waardoor de kostprijs van dit onderdeel sterk beperkt wordt. De juiste constructiemethode wordt op de juiste plek ingezet wat leidt tot een efficiëntie in materialen en kosten.

- De compacte vorm van het gebouw maakt dat de verhouding gevel - vloeroppervlakte erg efficiënt is. De herhalingen in het gevelsysteem zorgen eveneens voor een hoge repetitiviteit en kostenefficiëntie.

-Het is een cliché, maar de goedkoopste vierkante meter is deze die je niet moet bouwen. We willen in de ontwikkelingsvisie ook een kritische doorlichting doen

van het programma van eisen en maximaal inzetten op efficiënt ruimtegebruik en dubbelgebruik.

-Ook op vlak van duurzaamheid meten we ons deze kritische ontwerpreflex aan door de klimatisatie te bekijken op niveau van de kunstwerken en bezoekers in plaats van op ruimteniveau.

3. BOUWKOSTENBEWAKING

Na een eventuele toewijzing van de voorwaardelijke opdrachtdelen zal de opvolging van de bouwkosten in elke fase van het vervolgtraject een belangrijk aandachtspunt blijven. Het continue nakijken en respecteren van dit bouwbudget vormt de basis van een goede samenwerking.

In ontwerpfase

De detailgraad van de raming zal fase per fase toenemen (van elementenraming in voorontwerp tot detailraming van alle posten in aanbestedingsfase) waarbij de ingerekende percentages voor ontwerpmarges afnemen (van 12% naar 2%). Het ontwerpteam brengt aan het eind van elke fase de ramingen van alle studie bureaus samen in een éénduigig overzicht dat samen met het voorliggende project formeel goedgekeurd wordt door de opdrachtgever.

Wanneer het bouwbudget gaandeweg toch ontoereikend zou blijken dan zal de dit binnen een redelijke termijn en met omstandige motivering aan de opdrachtgever gecommuniceerd worden. Bovendien zal het ontwerpteam bijgestaan door haar technische raadgevers en ingenieurs steeds de nodige moeite doen om aan de hand van varianten en alternatieve scenario's het ontwerp aan te passen om alsnog de bouwkosten terug naar het beschikbare budget te brengen.

In uitvoering

Naast het maken van rationale en logische keuzes spreekt voor zich dat de kwaliteit en volledigheid van het aanbestedingsdossier in grote mate bepalen in welke mate verrekeningen zullen opduiken in uitvoeringsfase. De ambitie van de opdrachtgever om te werken volgens het BIM protocol laat toe om ook te anticiperen op moeilijke bouwknopen en om leemtes en tegenstrijdigheden vroegtijdig te detecteren.

Tijdens de uitvoering wordt de evolutie van de vordering en verrekeningen geëvalueerd tijdens een maandelijkse kostenvergadering, waarin naast de leden van het projectteam en opdrachtgever ook de afgevaardigden van de aannemer zetelen. Op elk tijdstip van het bouwproces zal de bouwheer inzicht kunnen krijgen over de budgettaire stand van zaken.

XIII. Ereloon

indicatieve verdeling

Het team van FELT - ANNO - MONADNOCK en onderaannemers schrijft in voor het vooropgestelde forfaitair bedrag van 150.000,00 EUR (excl. BTW). De opgegeven kostprijs omvat alle prestaties die nodig zijn voor de uitvoering van de studieopdracht voor de opmaak van een de ontwikkelingsvisie conform opdrachtomschrijving opgegeven in het bestek.

In de tabel hiernaast geven we overzichtelijk weer hoe het budget wordt ingedeeld per fase, per expertise en per partij. Ze geeft een inzicht in budget dat gereserveerd wordt voor het doorlopen van een kwalitatief proces, inclusief voldoen-de overleg en afstemming met de opdrachtgever het ontwerpteam van het masterplan en andere stakeholders. Daarnaast geeft ze een inzicht in de verdeling onderzoek en de opmaak van producten, inzicht in de taakverdeling tussen de teamleden en uurinzet.

kwalitatieve productie

Ons streven is om uiteindelijk een breed gedragen inrichtingsplan op te leveren. Dat er in slaagt een de ontwikkelingsvisie en het bijhorende ruimtelijk kader op een kwalitatieve manier kan communiceren. Jullei mogen zich verwachten aan mooie en leesbare documenten, die met zorg opgetseld worden en reeds tussentijds afgetoetst worden met de betrokkenen.

Ons streven is om een ontwikkelingsvisie aan te dragen die zo gepresenteerd en onderbouwd wordt dat ze overtuigend. We documenteren daarbij ook het proces en voegen wervende en inzichtelijke tussen- en einddocumenten toe (zoals beschreven in het plan van aanpak). Het materiaal bundelen we in een A4/A3 bundel of zelfs boekwerk .

In de offerteprijs zijn alle tussentijdse producten opgenomen die noodzakelijk zijn voor de uitwerking van de opdracht. Deze worden digitaal aangeleverd aan de opdrachtgever. We staan ook in voor de opmaak van de verslagen van de overlegmomenten. Verslagen en producten worden in pdf-formaat per e-mail verstuurd.

Voorwaardelijke delen

De vastgelegde ereloonpercentages voor de voorwaardelijke delen zijn in verhouding tot de omvang en complexiteit van de opgave. De uiteindelijke ereloonverdeling over de verschillende disciplines heen is een oefening die we in deze fase nog niet opstarten, maar verklaren ons integraal akkoord met de in de overeenkomst (punt 3.5) beschreven disciplines en taakomschrijving.

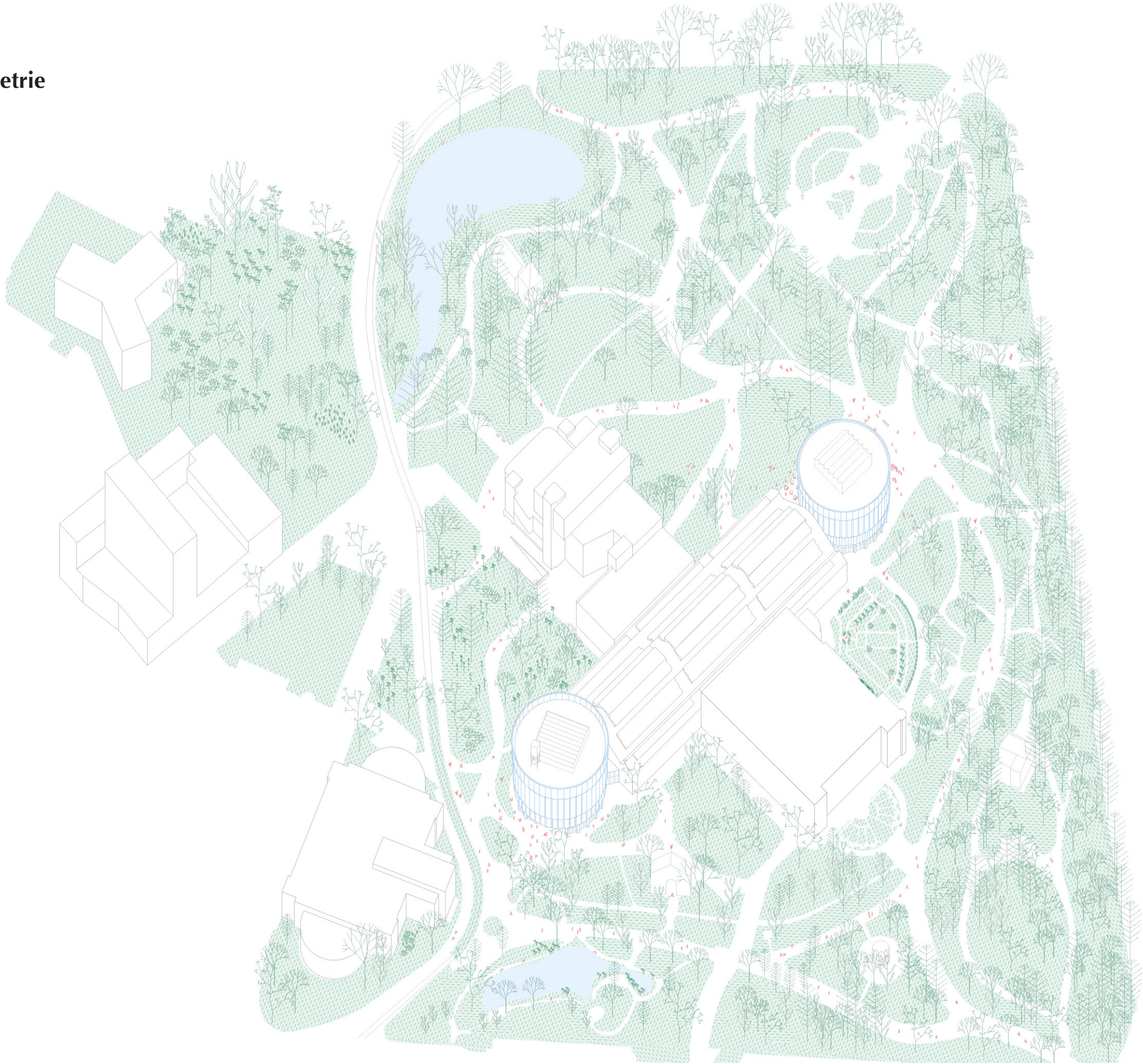
Proficiat, u bent er door geraakt. Door de meer dan elf duizend woorden die we hier met zorg op papier gezet hebben om ons verhaal verteld te krijgen. Hopelijk hebben ze jullie kunnen overtuigen. We zouden er immers graag nog een aantal hoofdstukken aan toevoegen. We kijken dan ook vol verwachting uit naar jullie feedback.

ONTWERP PROCES	PROJECTLEIDING 85% F - M		ONTWERP 156% F - M - A		ERFgoed 15% ANNO		LANDSCHAP 10% VELDWERK		VISUALISATIE 26% PONNIE		TOTAAL	
	d.	€	d.	€	d.	€	d.	€	d.	€		
FASE 1: verkenningsfase	12	€ 11.520,00	26	€ 24.960,00	3	€ 2.880,00	2	€ 1.920,00	3	€ 2.500,00	€ 43.780,00	39%
FASE 2: opmaak strategisch kader	12	€ 11.520,00	26	€ 24.960,00	2	€ 2.160,00	2	€ 1.920,00	3	€ 3.360,00	€ 42.820,00	38%
FASE 3: output	10	€ 9.600,00	10	€ 9.600,00	1	€ 960,00	0	€ -	6	€ 5.000,00	€ 25.160,00	23%
	34	€ 32.640,00	62	€ 59.520,00	6	€ 5.760,00	4	€ 3.840,00	12	€ 10.000,00	€ 111.760,00	

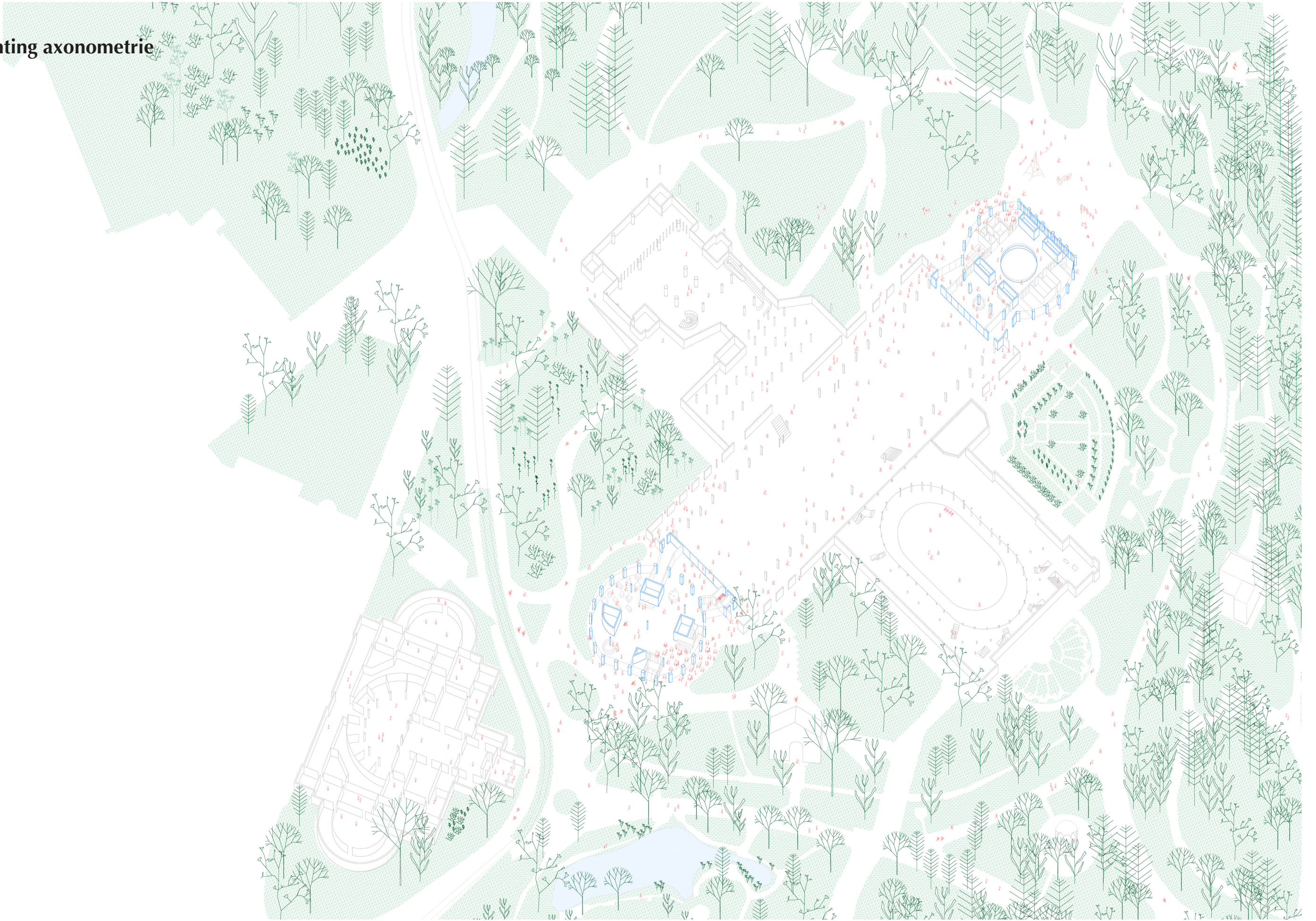
BIJKOMENDE EXPERTISE	TECHNIEKEN 20% ABT		STABILITEIT 20% ABT		DUURZAAMHEID 20% ABT		FINANCIËEL 19% LEIDSMAN		EXTRA 22% TBD		TOTAAL	
	d.	€	d.	€	d.	€	d.	€	d.	€		
FASE 1: verkenningsfase	4	€ 4.320,00	4	€ 4.320,00	4	€ 4.320,00	2	€ 2.400,00	3	€ 3.000,00	€ 18.360,00	48%
FASE 2: opmaak strategisch kader	2	€ 2.160,00	2	€ 2.160,00	2	€ 2.160,00	2	€ 2.400,00	3	€ 3.360,00	€ 12.240,00	32%
FASE 3: output	1	€ 1.080,00	1	€ 1.080,00	1	€ 1.080,00	2	€ 2.400,00	6	€ 2.000,00	€ 7.640,00	20%
	7	€ 7.560,00	7	€ 7.560,00	7	€ 7.560,00	6	€ 7.200,00	12	€ 8.360,00	€ 38.240,00	

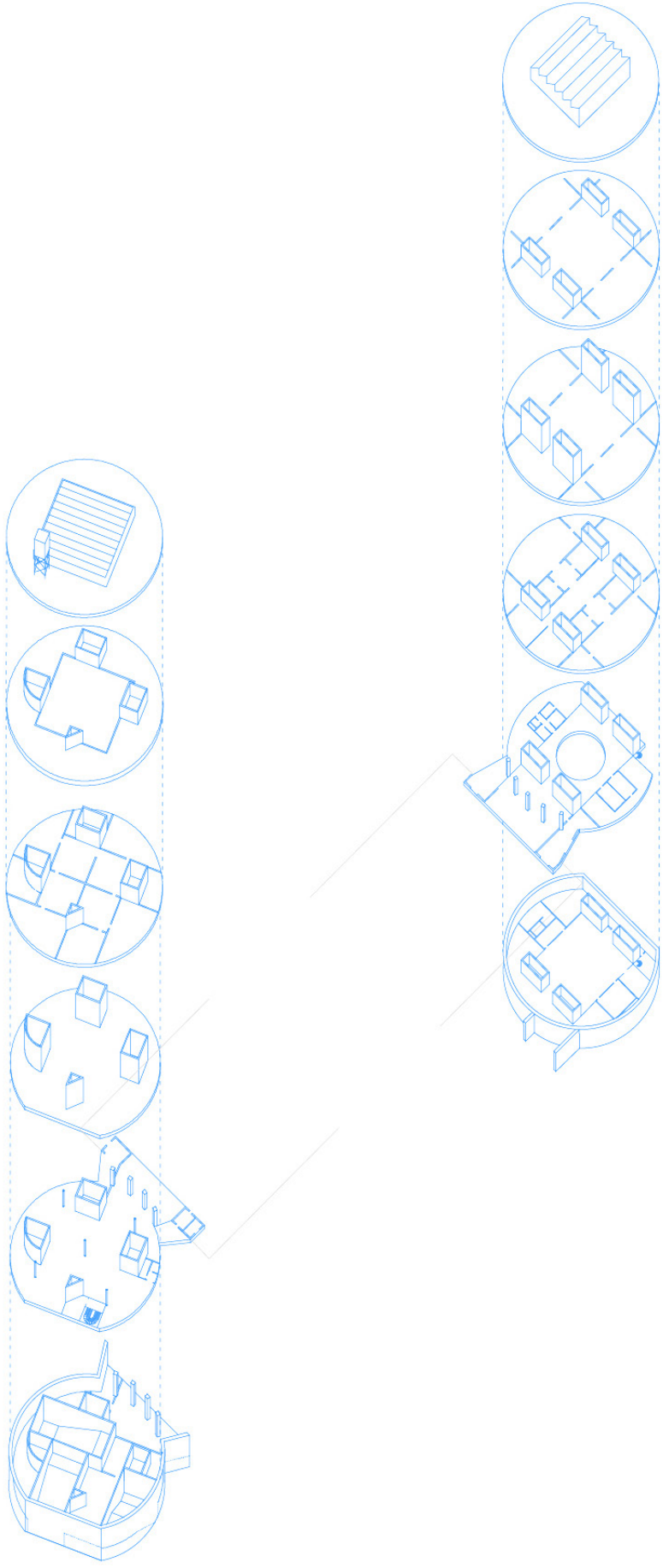
1.
inplanting axonometrie

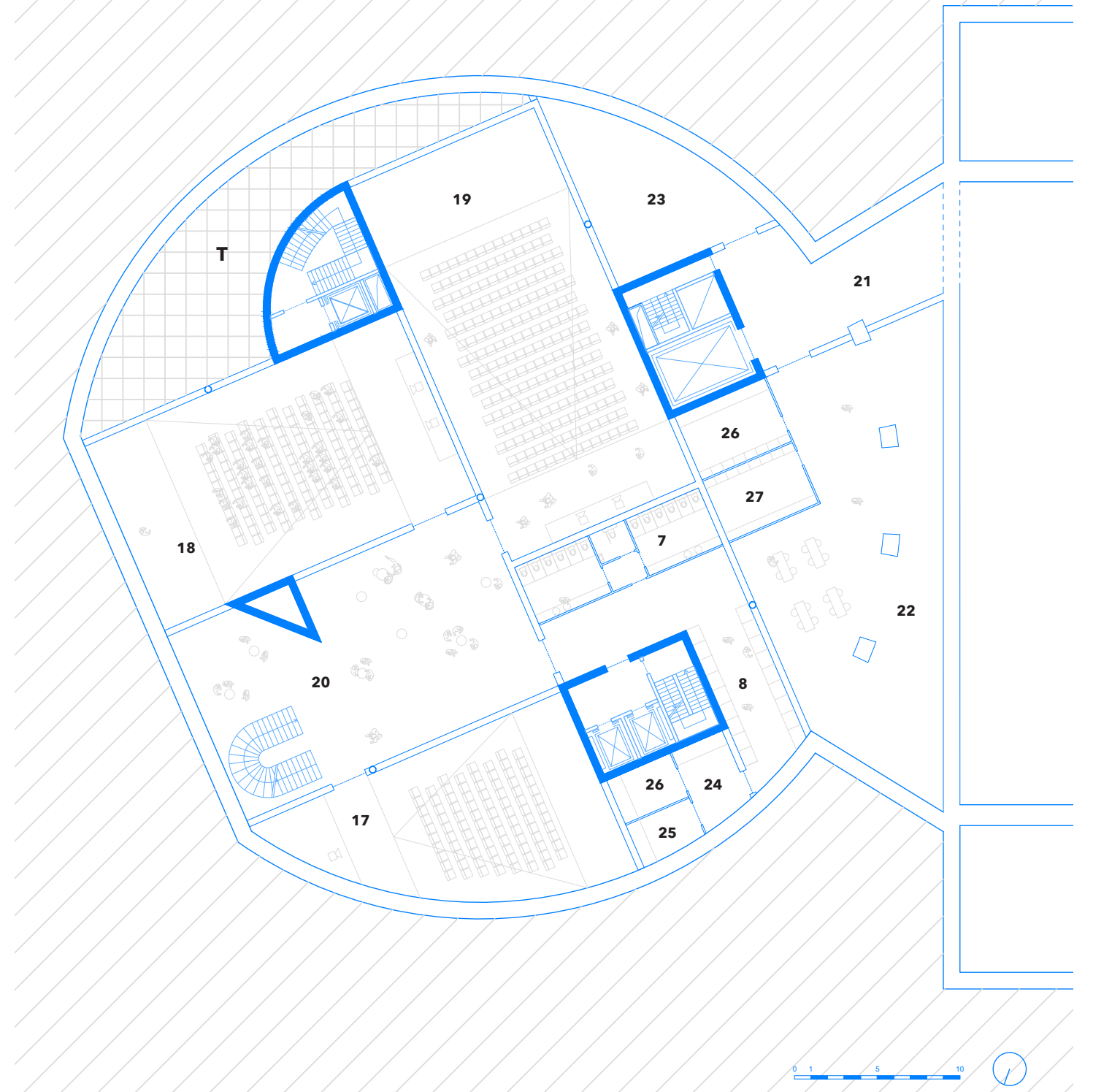
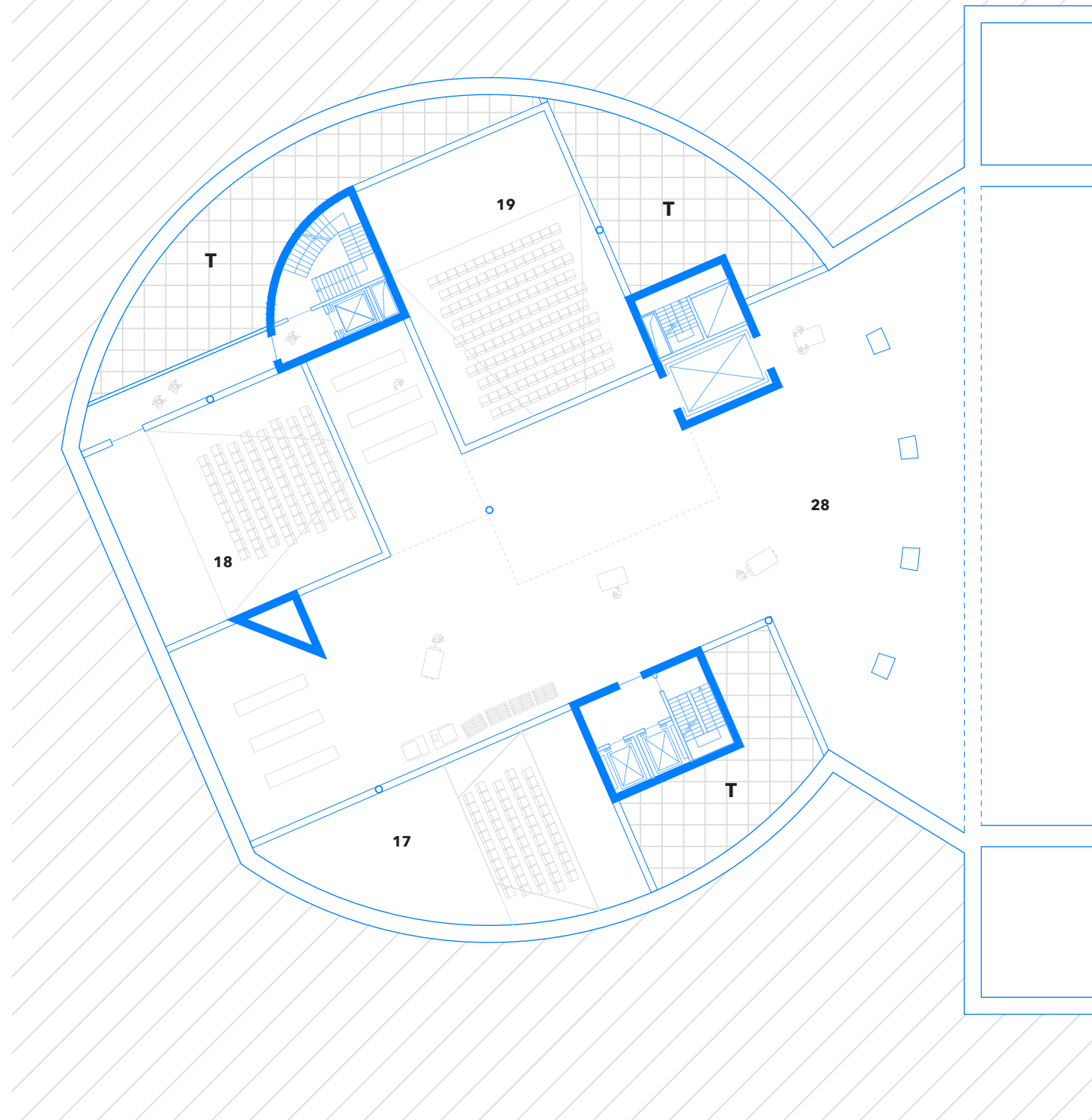
1.
inplanting axonometrie

1.
inplanting axonometrie

1.
S.M.A.K. hal

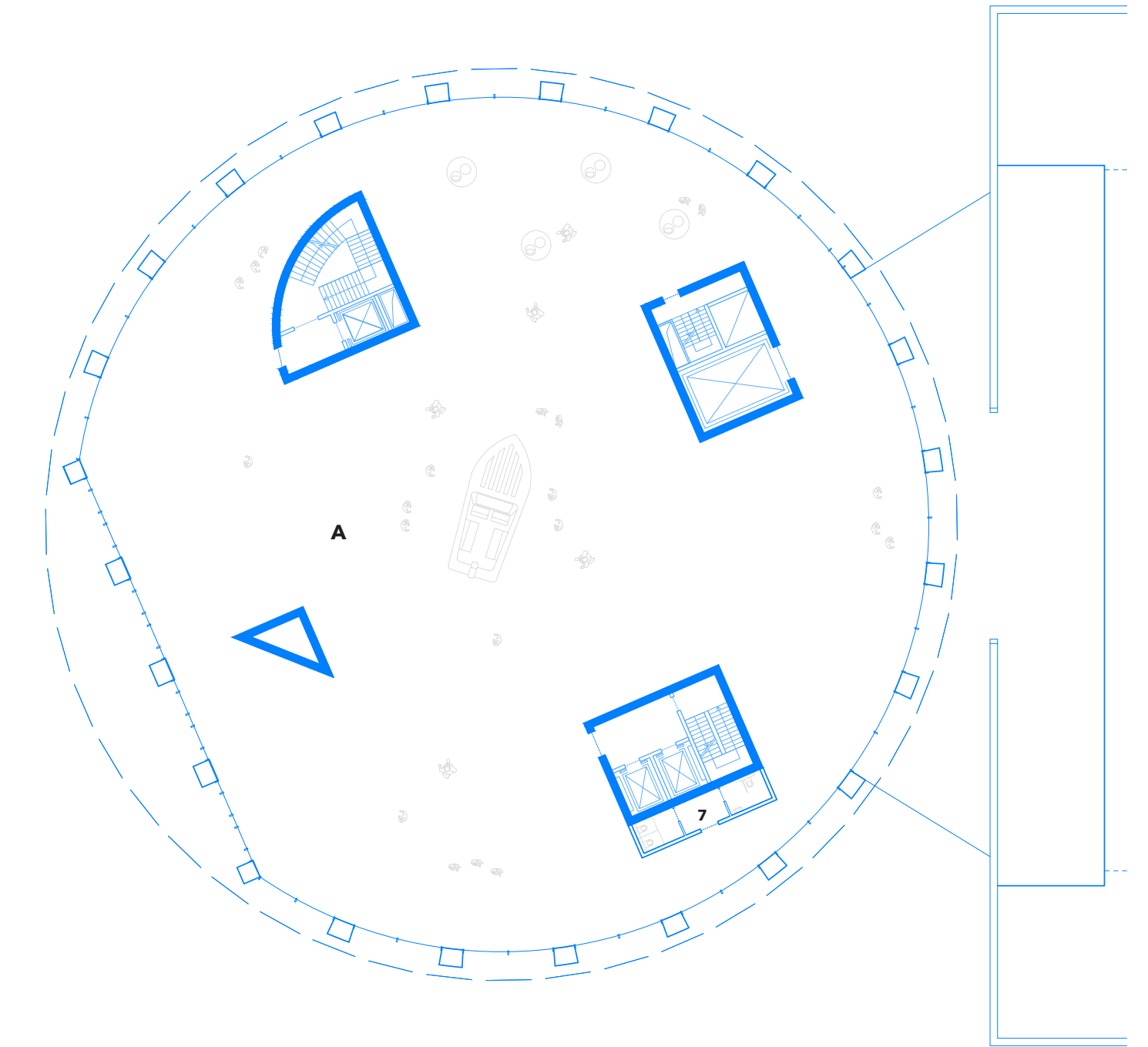
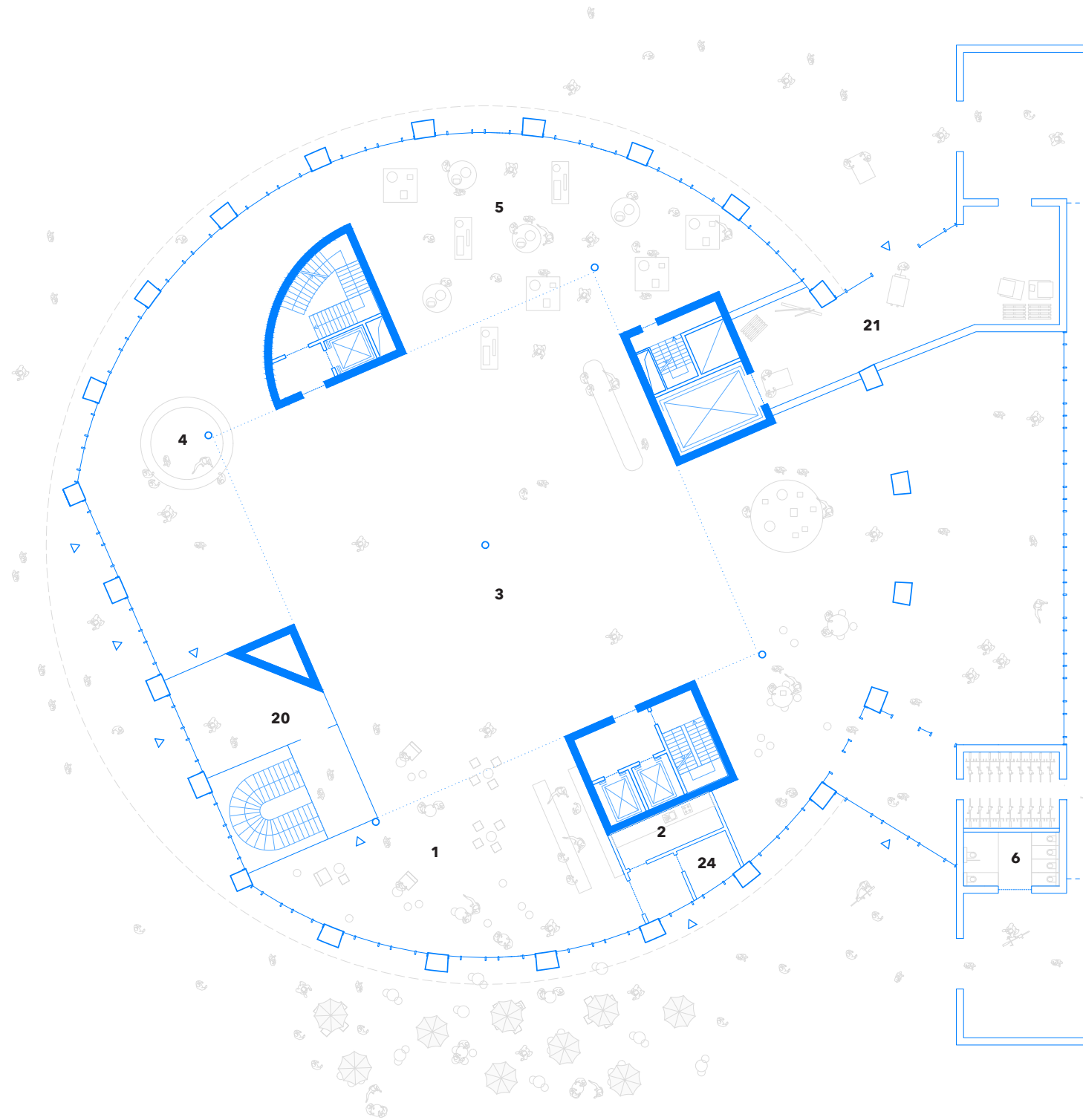

1	cultuurcafé	175 m ²	8	HQ kantoren	300 m ²
2	berging cultuurcafé	20 m ²	9	kantoor Huis van de Cinema	93 m ²
3	polyvalente activiteitenruimte	600 m ²	10	kunstenruimte	78 m ²
4	infopunt + tickets	276 m ²	11	HQ vergaderzalen	130 m ²
5	bookshop	210 m ²	12	sanitair personeel	30 m ²
6	publiek sanitair park/café	18 m ²	13	lunchruimte	125 m ²
7	publiek sanitair museum	95 m ²	14	kitchenette	45 m ²
8	vestiaire + lockers	56 m ²	15	berging	212 m ²
			16	toezicht	23 m ²

17	zaal 80p	170 m ²	22	productie atelier	250 m ²
18	zaal 120p - auditorium	250 m ²	23	stock productie atelier	77 m ²
19	zaal 200p	300 m ²	24	afvalcontainers	56 m ²
20	foyer Huis van de Cinema	210 m ²	25	wasplaats uniformen	10 m ²
21	controleunit in - uit	220 m ²	26	poetsberging	10 m ²
A	expo	1620 m ²	27	kleedkamers	50 m ²
B	expo	1670 m ²	28	sluisopslag	900 m ²
C	expo	605 m ²	T	technieken	

1.
S.M.A.K. hal

1	cultuurcafé	175 m ²
2	berging cultuurcafé	20 m ²
3	polyvalente activiteitenruimte	600 m ²
4	infopunt + tickets	276 m ²
5	bookshop	210 m ²
6	publiek sanitair park/café	18 m ²
7	publiek sanitair museum	95 m ²

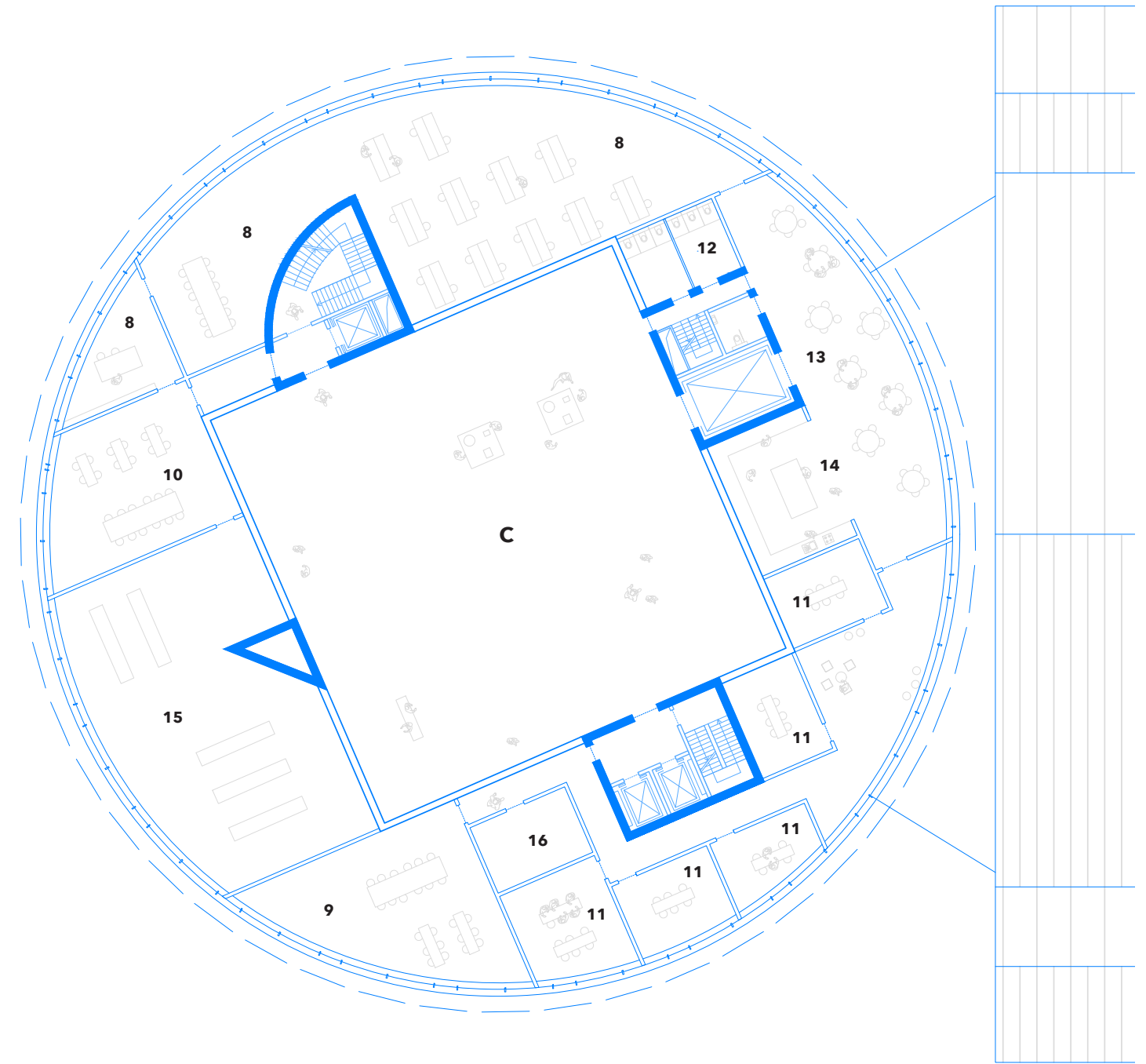
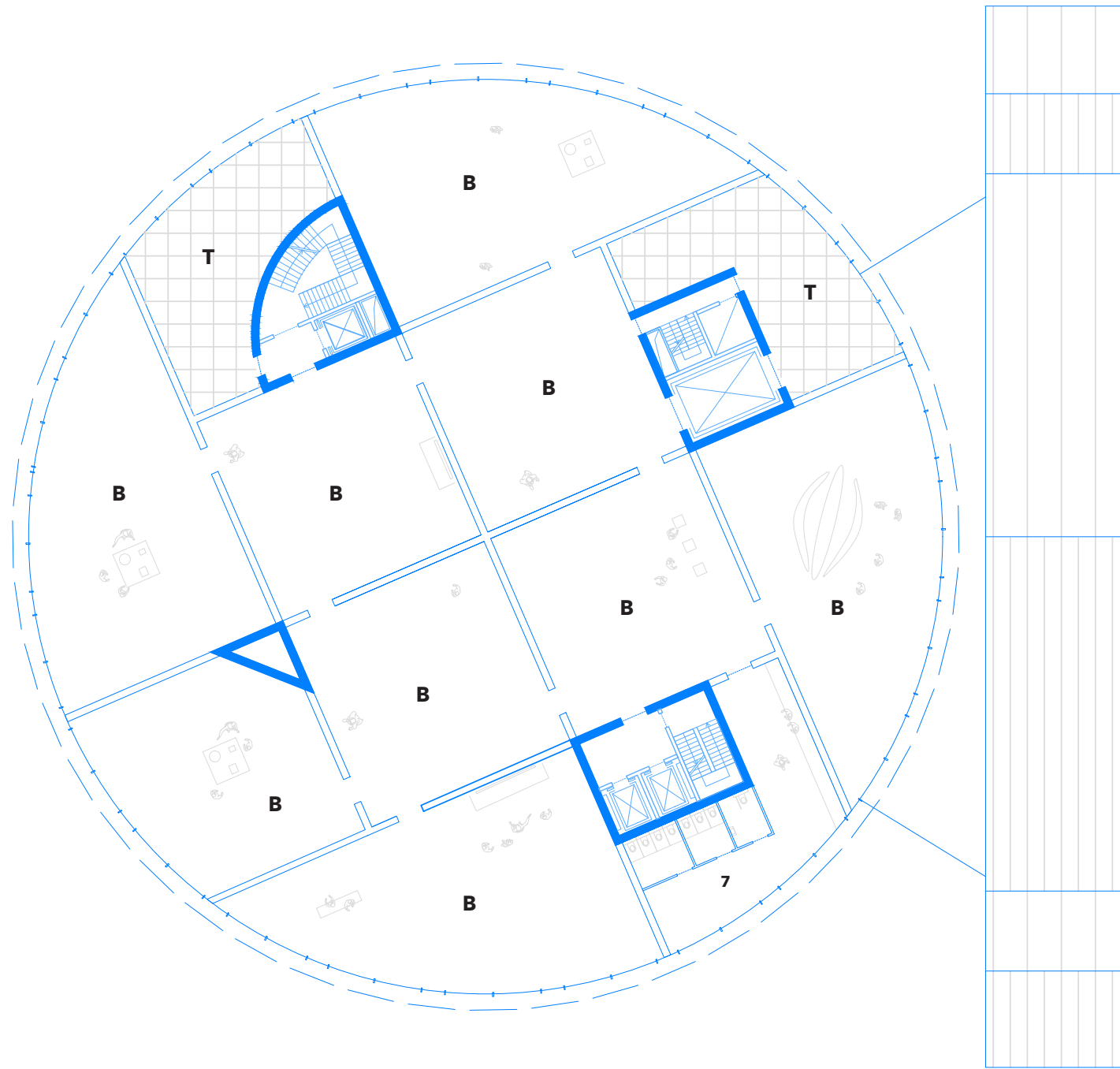
8	HQ kantoren	300 m ²
9	kantoor Huis van de Cinema	93 m ²
10	kunstenruimte	78 m ²
11	HQ vergaderzalen	130 m ²
12	sanitair personeel	30 m ²
13	lunchruimte	125 m ²
14	kitchenette	45 m ²
15	berging	212 m ²
16	toezicht	23 m ²

17	zaal 80p	170 m ²
18	zaal 120p - auditorium	250 m ²
19	zaal 200p	300 m ²
20	foyer Huis van de Cinema	65 m ²
21	controleunit in - uit	220 m ²
A	expo	1620 m ²
B	expo	1670 m ²
C	expo	605 m ²

22	productie atelier	250 m ²
23	stock productie atelier	77 m ²
24	afvalcontainers	56 m ²
25	wasplaats uniformen	10 m ²
26	poetsberging	10 m ²
27	kleedkamers	50 m ²
28	sluisopslag	900 m ²
T	technieken	

1. S.M.A.K. hal

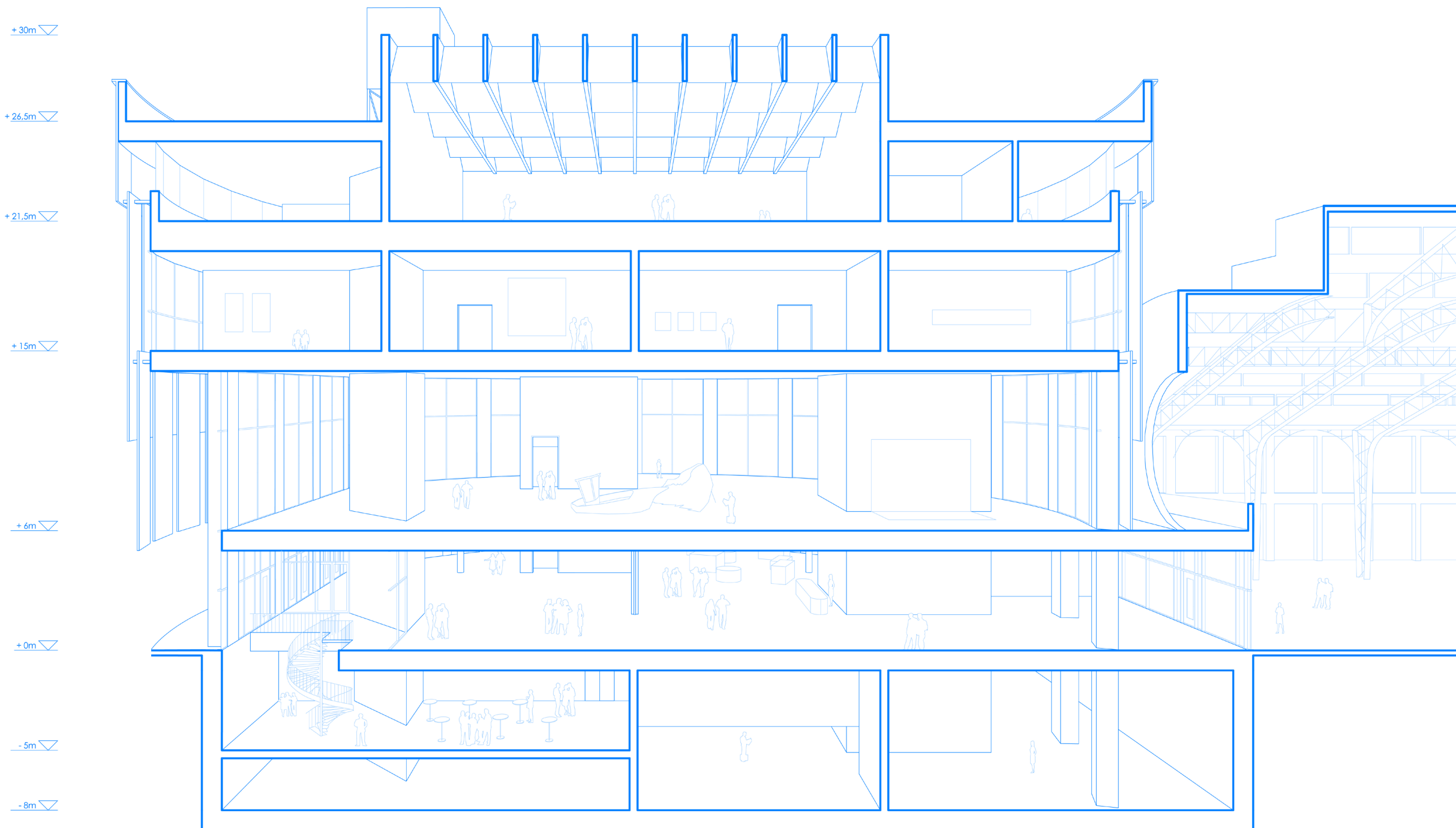
1	cultuurcafé	175 m ²
2	berging cultuurcafé	20 m ²
3	polyvalente activiteitenruimte	600 m ²
4	infopunt + tickets	276 m ²
5	bookshop	210 m ²
6	publiek sanitair park/café	18 m ²
7	publiek sanitair museum	95 m ²

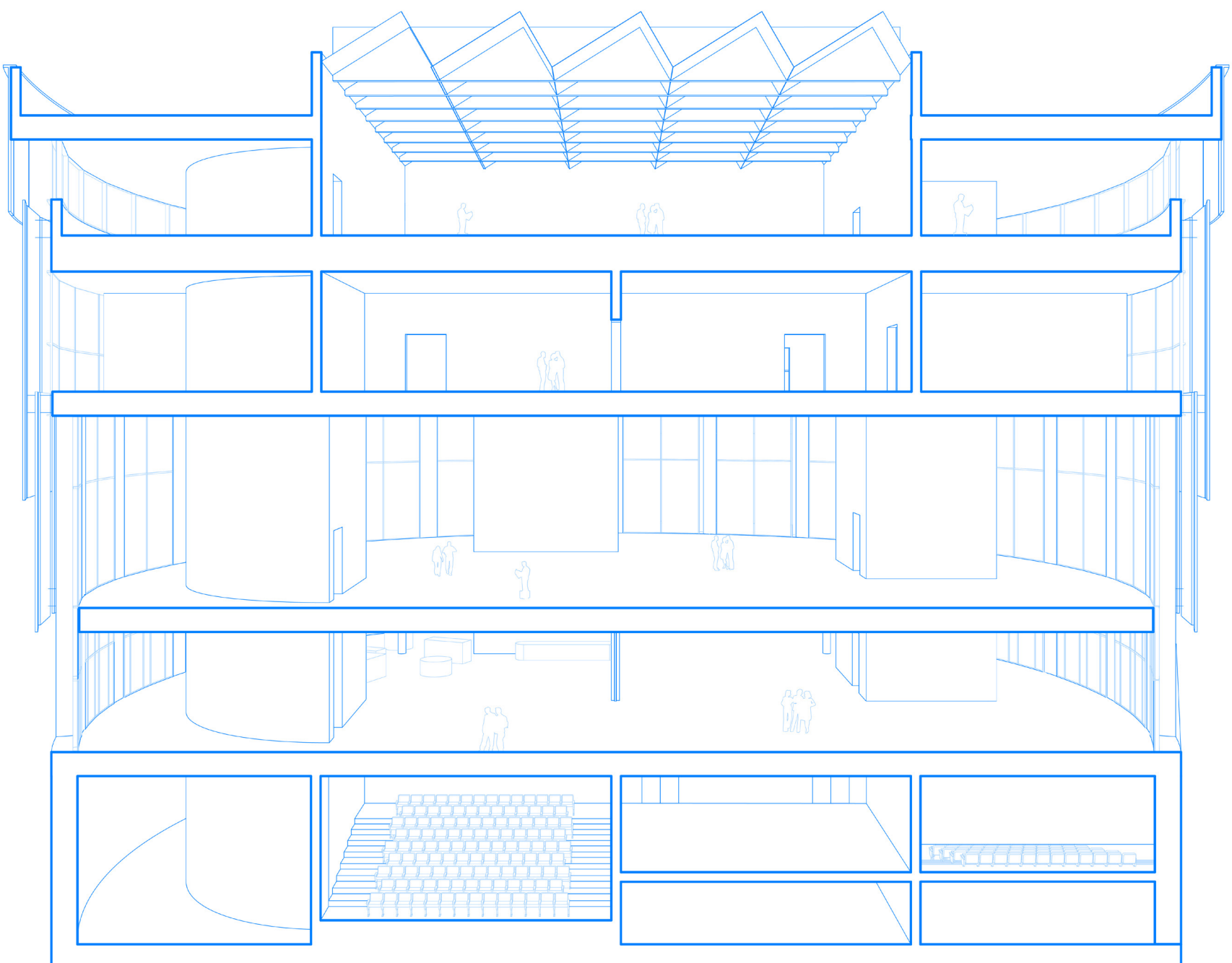
8	HQ kantoren	300 m ²
9	kantoor Huis van de Cinema	93 m ²
10	kunstenruimte	78 m ²
11	HQ vergaderzalen	130 m ²
12	sanitair personeel	30 m ²
13	lunchruimte	125 m ²
14	kitchenette	45 m ²
15	berging	212 m ²
16	toezicht	23 m ²

17	zaal 80p	170 m ²
18	zaal 120p - auditorium	250 m ²
19	zaal 200p	300 m ²
20	foyer Huis van de Cinema	65 m ²
21	controleunit in - uit	220 m ²
A	expo	1620 m ²
B	expo	1670 m ²
C	expo	605 m ²

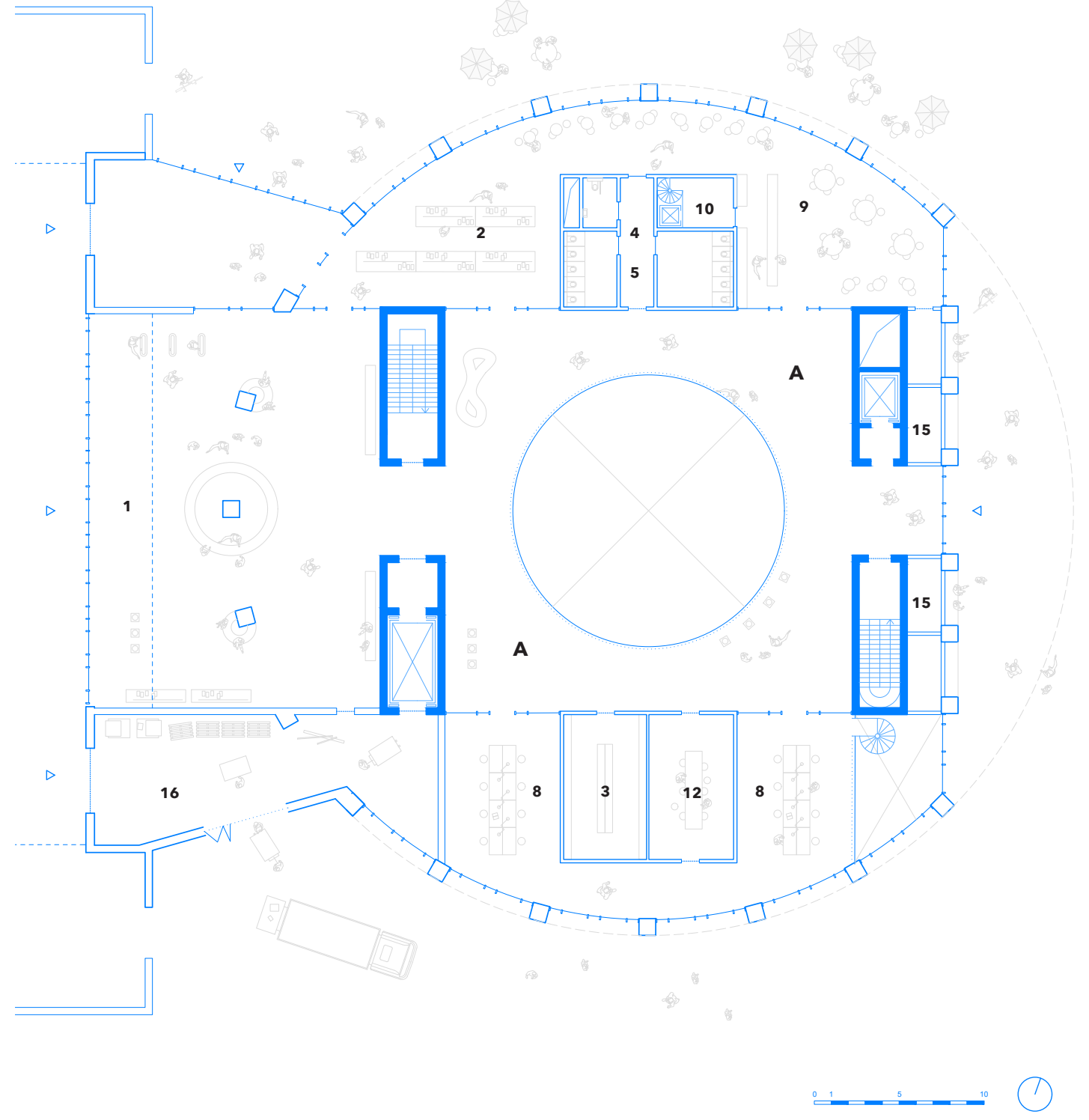
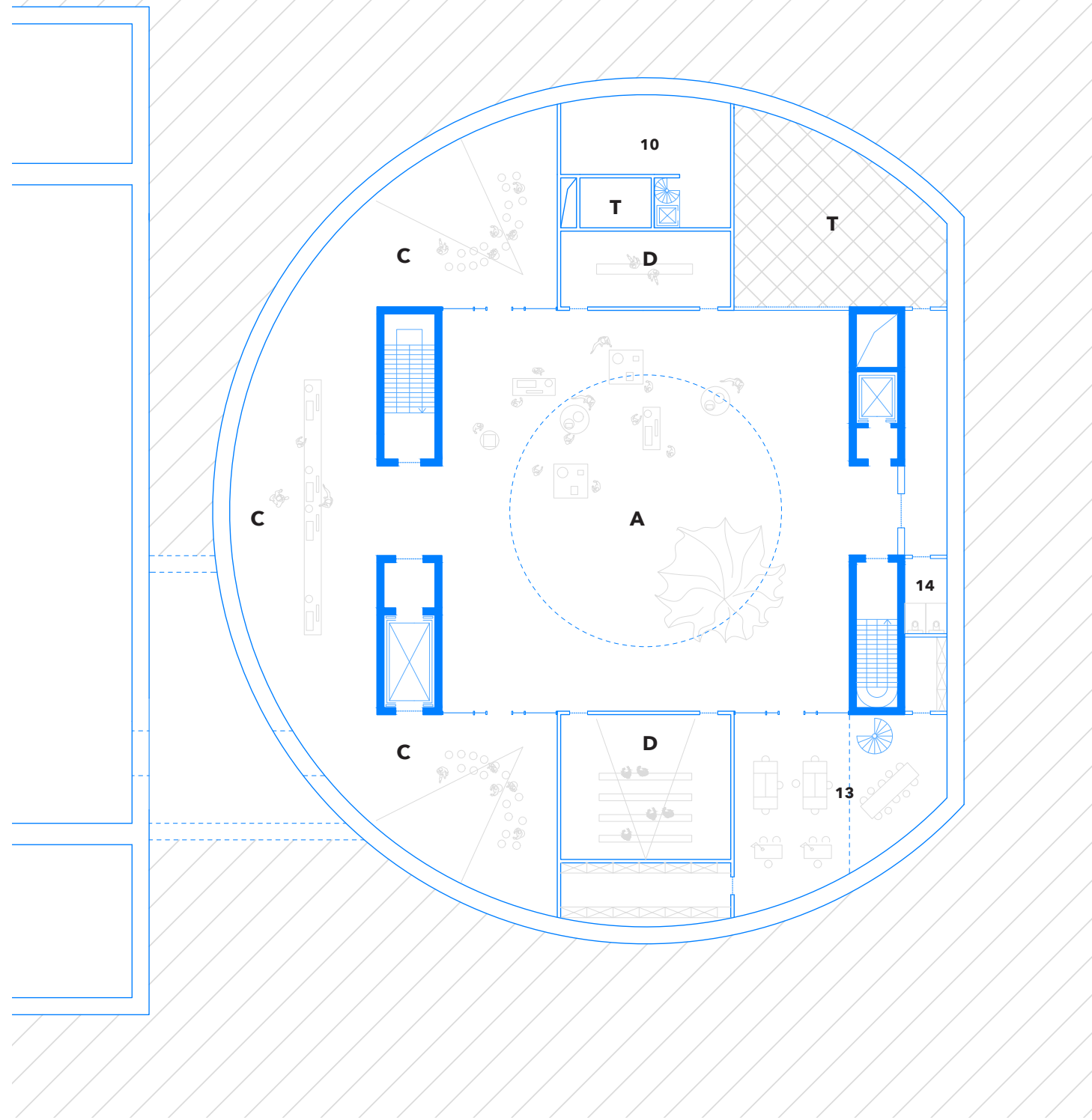
22	productie atelier	250 m ²
23	stock productie atelier	77 m ²
24	afvalcontainers	56 m ²
25	wasplaats uniformen	10 m ²
26	poetsberging	10 m ²
27	kleedkamers	50 m ²
28	sluisopslag	900 m ²
T	technieken	

2. collectiehuis

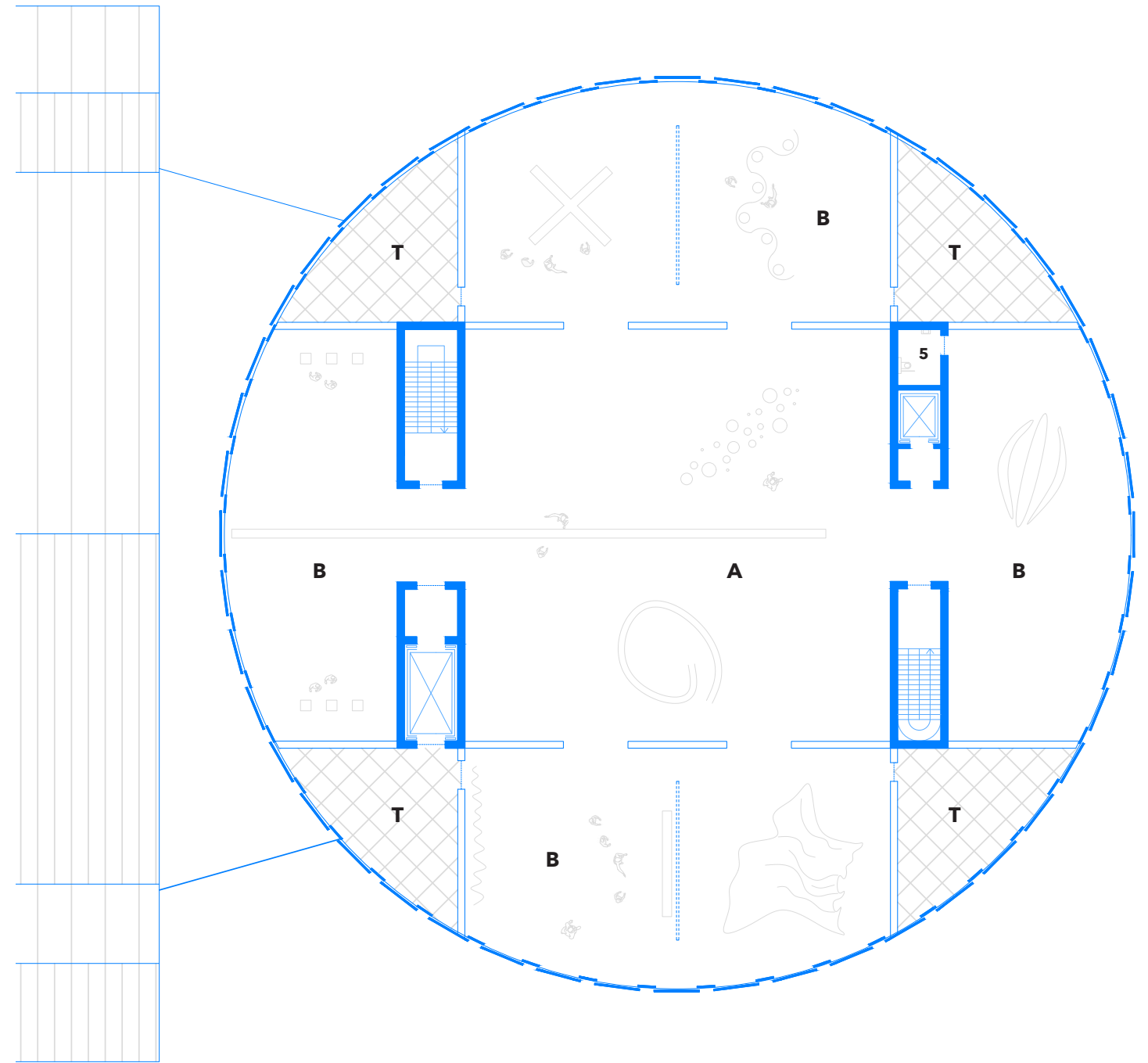
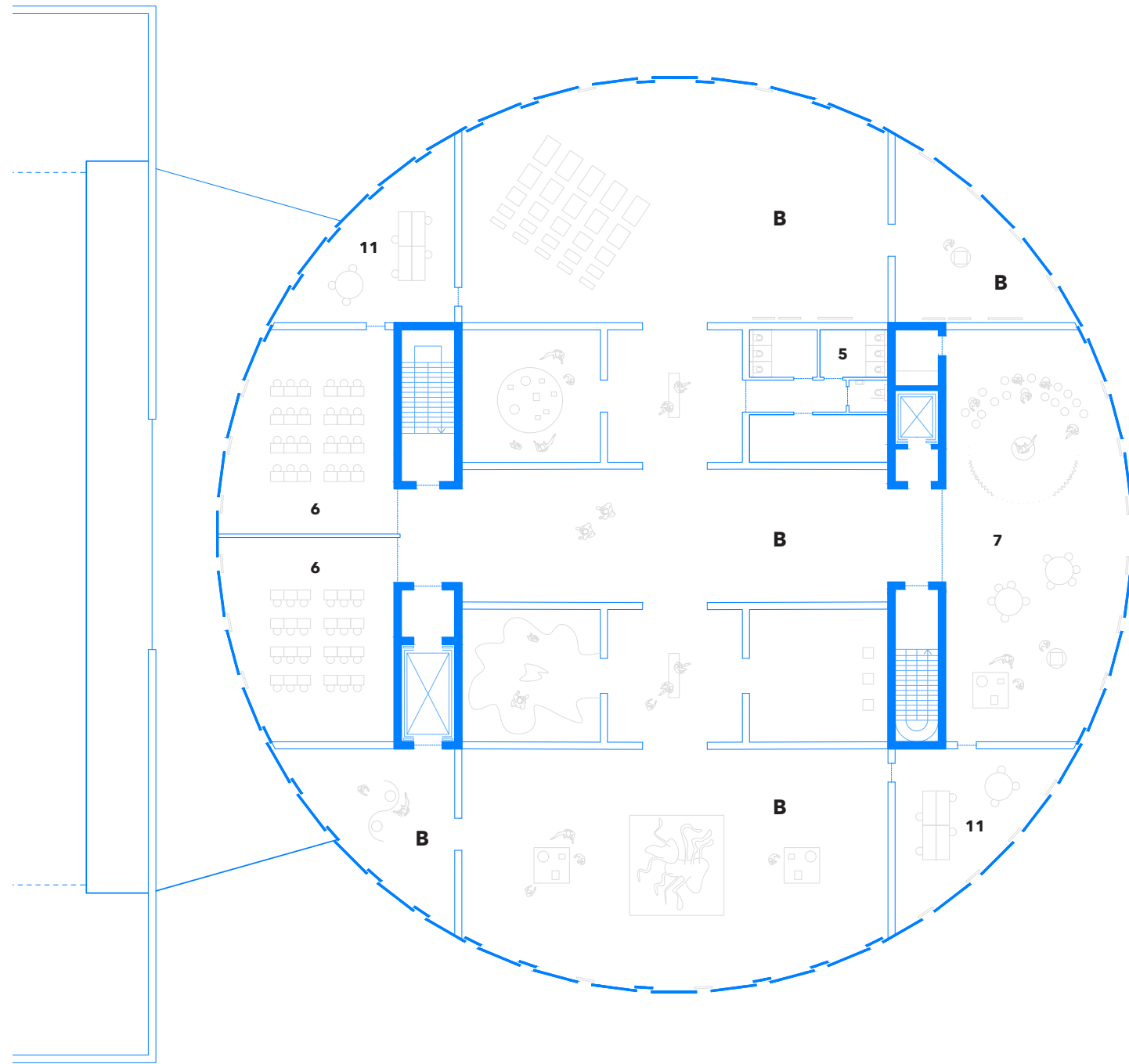

1	infopunt + tickets	398 m ²	6	educatieruimtes	206 m ²
2	bookshop	102 m ²	7	lounge vrienden van het S.M.A.K.	212 m ²
3	vestiaire + lockers	42 m ²	8	leeszaal/bibliotheek	172 m ²
4	publiek sanitair park/café	57 m ²	9	parkcafé	171 m ²
5	publiek sanitair museum	36 m ²	10	berging parkcafé	60 m ²

11	flexdesk	120 m ²	A	expo 3D combineerbaar	2200 m ²
12	vergaderzalen	42 m ²	B	expo 3D afzonderlijk	3285 m ²
13	onderzoekscentrum	115 m ²	C	expo projectie generiek	433 m ²
14	sanitair personeel	m ²	D	expo projectie specifiek	129 m ²
15	poetsberging	10 m ²			
16	controleunit in - uit	105 m ²			

2. collectiehuis

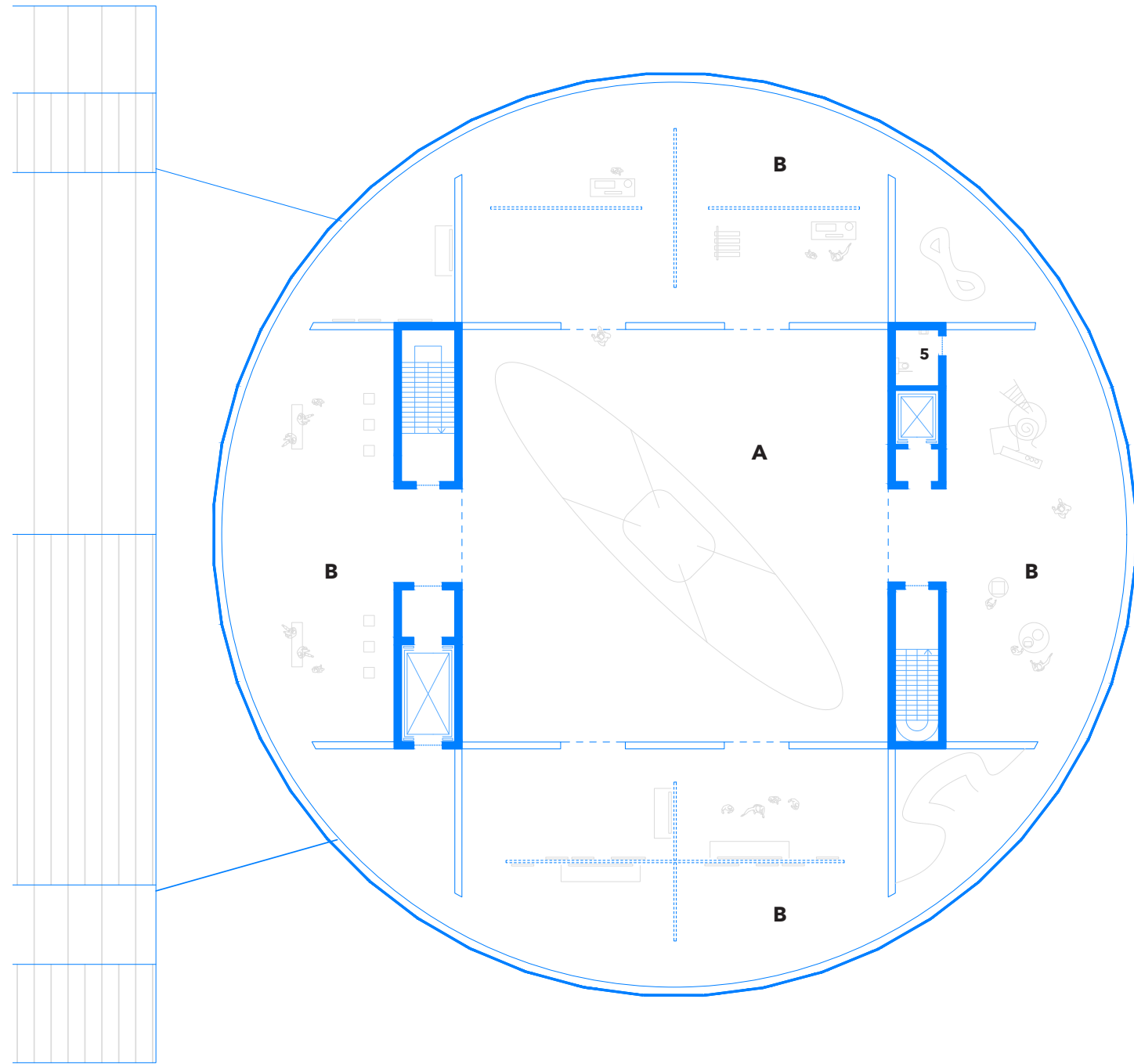
<ul style="list-style-type: none"> 1 infopunt + tickets 2 bookshop 3 vestiaire + lockers 4 publiek sanitair park/café 5 publiek sanitair museum 	<ul style="list-style-type: none"> 398 m² 102 m² 42 m² 57 m² 36 m² 	<ul style="list-style-type: none"> 6 educatieruimtes 7 lounge vrienden van het S.M.A.K. 8 leeszaal/bibliotheek 9 parkcafé 10 berging parkcafé 	<ul style="list-style-type: none"> 206 m² 212 m² 172 m² 171 m² 60 m²
--	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> 11 flexdesk 12 vergaderzalen 13 onderzoekscentrum 14 sanitair personeel 15 poetsberging 16 controleunit in - uit 	<ul style="list-style-type: none"> 120 m² 42 m² 115 m² m² 10 m² 105 m²
---	--

<ul style="list-style-type: none"> A expo 3D combineerbaar B expo 3D afzonderlijk C expo projectie generiek D expo projectie specifiek 	<ul style="list-style-type: none"> 2200 m² 3285 m² 433 m² 129 m²
--	--

2. collectiehuis

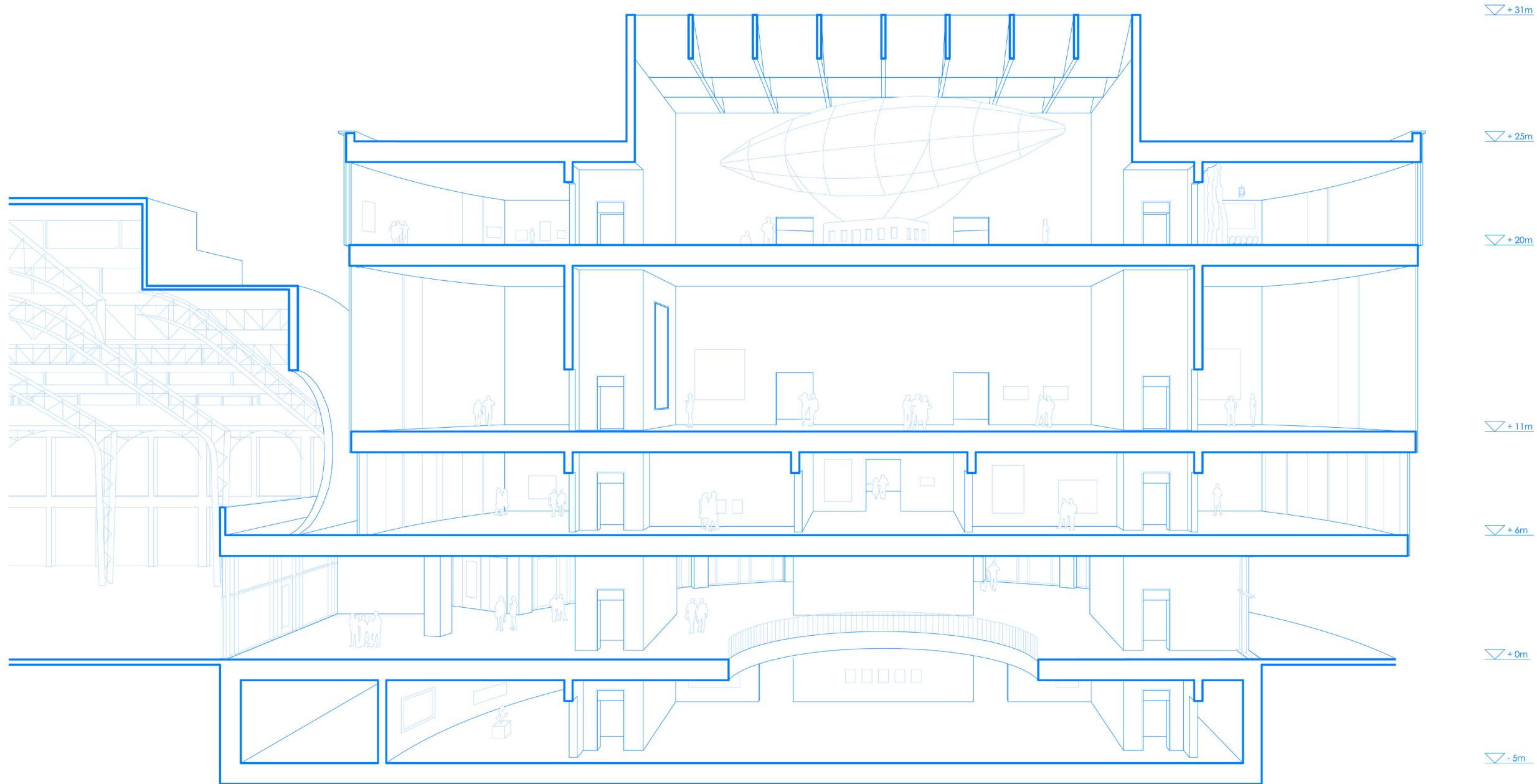
1	infopunt + tickets	398 m ²
2	bookshop	102 m ²
3	vestiaire + lockers	42 m ²
4	publiek sanitair park/café	57 m ²
5	publiek sanitair museum	36 m ²

6	educatieruimtes	206 m ²
7	lounge vrienden van het S.M.A.K.	212 m ²
8	leeszaal/bibliotheek	172 m ²
9	parkcafé	171 m ²
10	berging parkcafé	60 m ²

11	flexdesk	120 m ²
12	vergaderzalen	42 m ²
13	onderzoekscentrum	115 m ²
14	sanitair personeel	m ²
15	poetsberging	10 m ²
16	controleunit in - uit	105 m ²

A	expo 3D combineerbaar	2200 m ²
B	expo 3D afzonderlijk	3285 m ²
C	expo projectie generiek	433 m ²
D	expo projectie specifiek	129 m ²

▽ +31m

▽ +25m

▽ +20m

▽ +11m

▽ +6m

▽ +0m

▽ -5m

